

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Kloosterstraat

(Torhout, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2022A414

Januari 2022

NOTA

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET VOORONDERZOEK MET
INGREEP IN DE BODEM FASE 1

Voorafgaand:

- Verslag van resultaten bureauonderzoek (2021G21)
- Programma van maatregelen (2021G21)
- Landschappelijk booronderzoek (2021K280)
- Melding prospectie met ingreep in de bodem (2022A414)

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Bart Bot, Elke Ghyselbrecht, Iris Vanhecke

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Ruben Willaert nv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2022

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Administratieve gegevens	7
2	Aanleiding	8
3	Synthese van het bureauonderzoek 2021G21	9
3.1	Topografische Situering	9
3.2	Geplande werken	10
3.3	Historische en archeologische situering	12
3.3.1	Historisch kaartmateriaal	12
3.3.2	Archeologische situering	15
3.4	Synthese	16
4	Landschappelijk bodemonderzoek (2021K280)	17
4.1	Administratieve gegevens	17
4.2	Onderzoeksopdracht	18
4.2.1	Doelstelling	18
4.2.2	Onderzoeksvragen	18
4.3	Randvoorwaarden	18
4.4	Werkwijze en strategie	18
4.4.1	Landschappelijke situatie	18
4.4.2	Methode	19
4.4.3	Uitvoering	21
4.5	Observaties	22
4.5.1	Terreinfo'ts	22
4.5.2	Lithologie, lithostratigrafie en bodem	23
4.5.2.1	Boring BP1	23
4.5.2.2	Boringen BP2, BP4 en BP5	24
4.5.2.3	Boring BP3	24
4.5.3	Structuren	25
4.5.4	Planten en hout	25
4.5.5	Dierlijke resten	25
4.5.6	Sporenfossielen	25
4.5.7	Antropogene invloeden	25
4.6	Synthese en interpretatie	26
4.6.1	Aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied	26
4.6.2	Postdepositionele processen	26
4.7	Archeologische verwachtingen	26
4.7.1	Diepte, aard en ouderdom	26
4.7.2	Aspecten van conservering	26
4.7.3	Impact van geplande werken	26
4.8	Assessment	27
5	Proefsleuvenonderzoek fase 1 (2022A414)	28
5.1	Onderzoeksopdracht	28

5.2	Motivering onderzoeksstrategie.....	28
5.3	Advies specialisten en wetenschappelijke advisering.....	32
5.4	Selectie bronnen.....	32
5.5	Resultaten van het proefsleuvenonderzoek.....	33
5.5.1	Overzicht van de proefsleuven.....	33
5.5.2	Aardkundige opbouw/stratigrafie	35
5.5.3	Assesment sporen.....	38
5.5.4	Assesment vondsten.....	40
5.5.5	Assesment stalen.....	40
5.5.6	Assesment conservatie	40
5.5.7	Datering en interpretatie	40
5.5.8	Beantwoording van de onderzoeksvragen	42
6	Samenvatting.....	43
7	Bibliografie	44
8	Bijlagen	45
8.1	Boorlijsten Boorlijst	45
8.2	Visualisatie van de boorprofielen	48
8.3	Plannenlijst	49
8.4	Sporenlijst	49
8.5	Vondstenlijst	49
8.6	Monsterlijst	49
8.7	Fotolijst.....	50
8.8	Referentieprofiel 1.....	52

FIGURENLIJST

Figuur 1 GRB-basiskaart met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).....	8
Figuur 2 Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)	9
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).....	10
Figuur 4: Synthese van de geplande werken weergegeven op de meest recente orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt, Opdrachtgever).....	11
Figuur 5: Plan van de Slag bij Wijnendale, opgetekend door Frickx, 1708 (Bron: Rijksmuseum).....	13
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).	16
Figuur 9: Projectie van de boorpunten van het LBO op de Bodemkaart.....	19
Figuur 10: Projectie van de boorpunten van het LBO op de GRB-Basiskaart.....	20
Figuur 11: Omgevingsfoto's van het projectgebied ter hoogte van BP2, genomen in noordelijke (links) en zuidelijke richting (rechts).	22
Figuur 12: Omgevingsfoto's ter hoogte van BP3, genomen in noordwestelijke (links) en noordoostelijke richting (rechts).....	22
Figuur 13: Omgevingsfoto's ter hoogte van BP5, genomen in westelijke richting (links) en oostelijke richting (rechts).	22
Figuur 14: Omgevingsfoto's ter hoogte van BP4, genomen in noordwestelijke (links) en noordoostelijke richting (rechts).....	23
Figuur 15: Overzichtsfoto van BP1, uitgelegd van links naar rechts.	23
Figuur 16: Overzichtsfoto van BP2, uitgelegd van links naar rechts.	24
Figuur 17: Overzichtsfoto van BP4, uitgelegd van links naar rechts.	24
Figuur 18: Overzichtsfoto van BP5, uitgelegd van links naar rechts.	24
Figuur 19: Overzichtsfoto van BP3, uitgelegd van links naar rechts.	25
Figuur 20 Proefsleuvenplan zoals voorgesteld in het pvm.	29
Figuur 21 Uitgevoerde sleuven geprojecteerd op de GRB-basiskaart. (bron: geopunt).....	30
Figuur 22 Ontoegankelijke zone in het zuiden van het plangebied.....	31
Figuur 23 Metaaldetectie voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek.	31
Figuur 24 Zicht op het afbraakpuin.	32
Figuur 25 Proefsleuf 1, links het oostelijke deel, rechts het westelijke deel.	33

Figuur 26 Proefsleuf 2, links het oostelijke deel, rechts het westelijke deel.	33
Figuur 27 Sleuf 3.	34
Figuur 28 Sleuf 4.	34
Figuur 29 Sleuf 5.	35
Figuur 30 Grondplan met aanduiding van de aangelegde profielen en boringen.	36
Figuur 31 Gedigitaliseerde tekeningen profielen Torhout Kloosterstraat.	36
Figuur 32 Profiel 1.	37
Figuur 33 Profiel 2.	37
Figuur 34 profiel 3.	38
Figuur 35 Sleuvenplan met vlak- en maaiveldhoogtes. (bron: geopunt).....	39
Figuur 36 Thematische kaart.	39
Figuur 37 Thematische kaart geprojecteerd op de Ferrariskaart (1777) (bron: geopunt).....	41
Figuur 38 Thematische kaart geprojecteerd op de orthofoto. (bron: geopunt).....	41

TABELLENLIJST

Tabel 1. Administratieve gegevens. De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	7
---	---

1 Administratieve gegevens

a) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
b) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert NV Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
c) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Torhout
	Deelgemeente	Wijnendale
	Postcode	8820
	Adres	Kloosterstraat 5, 8820 Wijnendale
	Toponiem	Grote Baan 80
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 58714.4$ $Y_{\min} = 198745.4$ $X_{\max} = 58996.4$ $Y_{\max} = 198941.2$
d) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Torhout, Afdeling 4, Sectie D, nr's: 1756a4, 1756g4, 1756d4, 1756n2 Figuur 1	

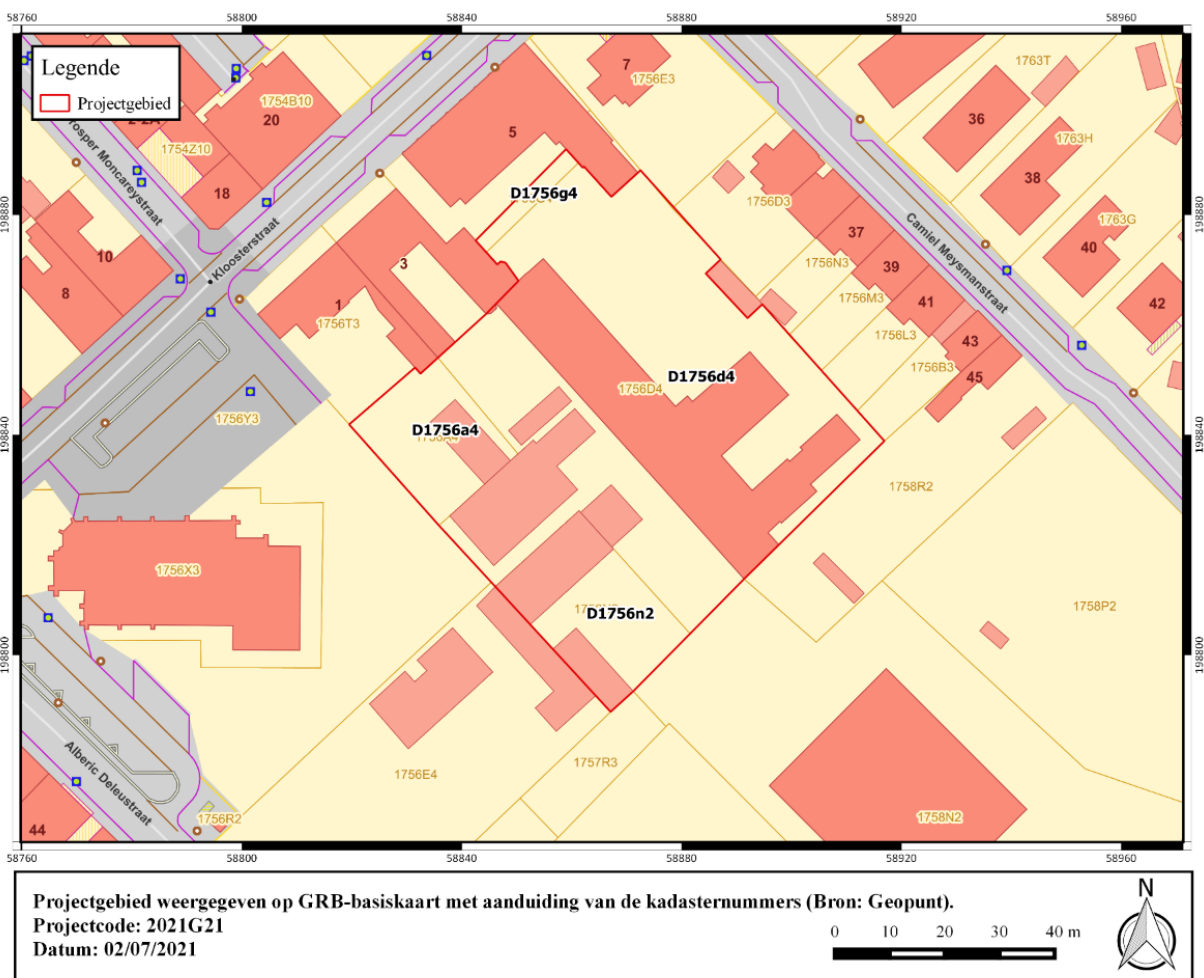
Tabel 1. Administratieve gegevens. De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

2 Aanleiding

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt. De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 5165 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt.

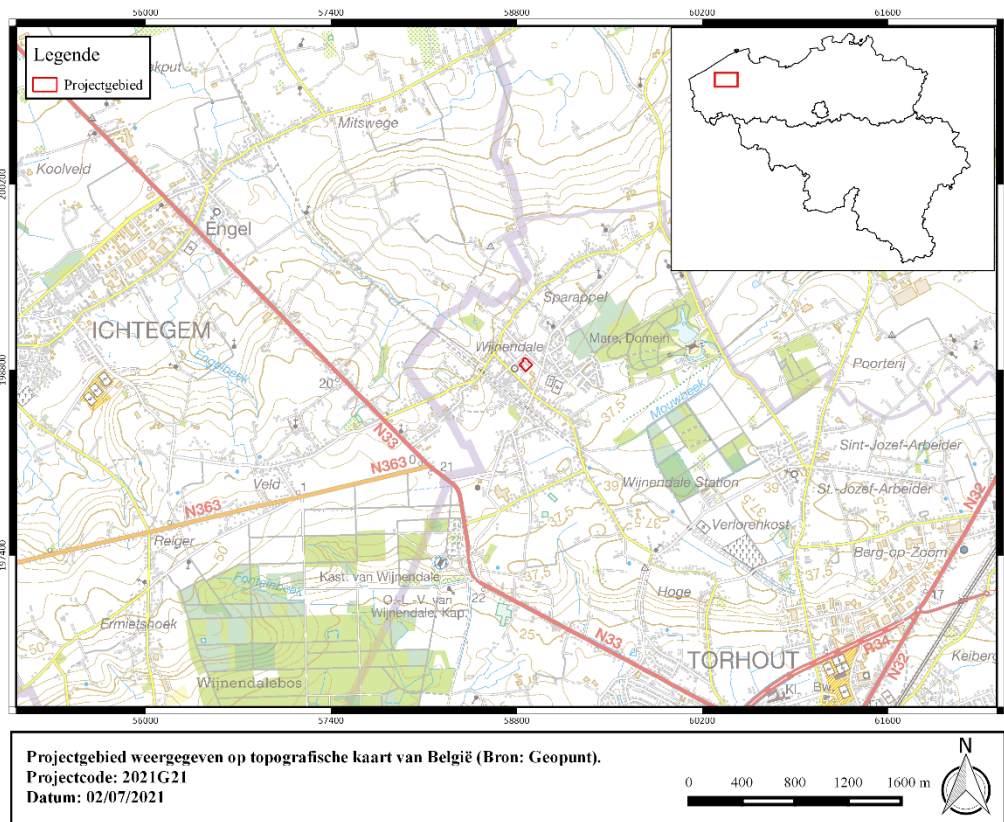
De archeologienota¹ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat er een archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem diende uitgevoerd te worden, in uitgesteld traject. Voorafgaand moest een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd worden, daarna voorzag het programma van maatregelen een proefsleuvenonderzoek. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van dit landschappelijk booronderzoek en proefsleuvenonderzoek (fase 1) beschreven.

Figuur 1 GRB-basiskaart met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

¹ [Vooronderzoek Gavere Onderstraat | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

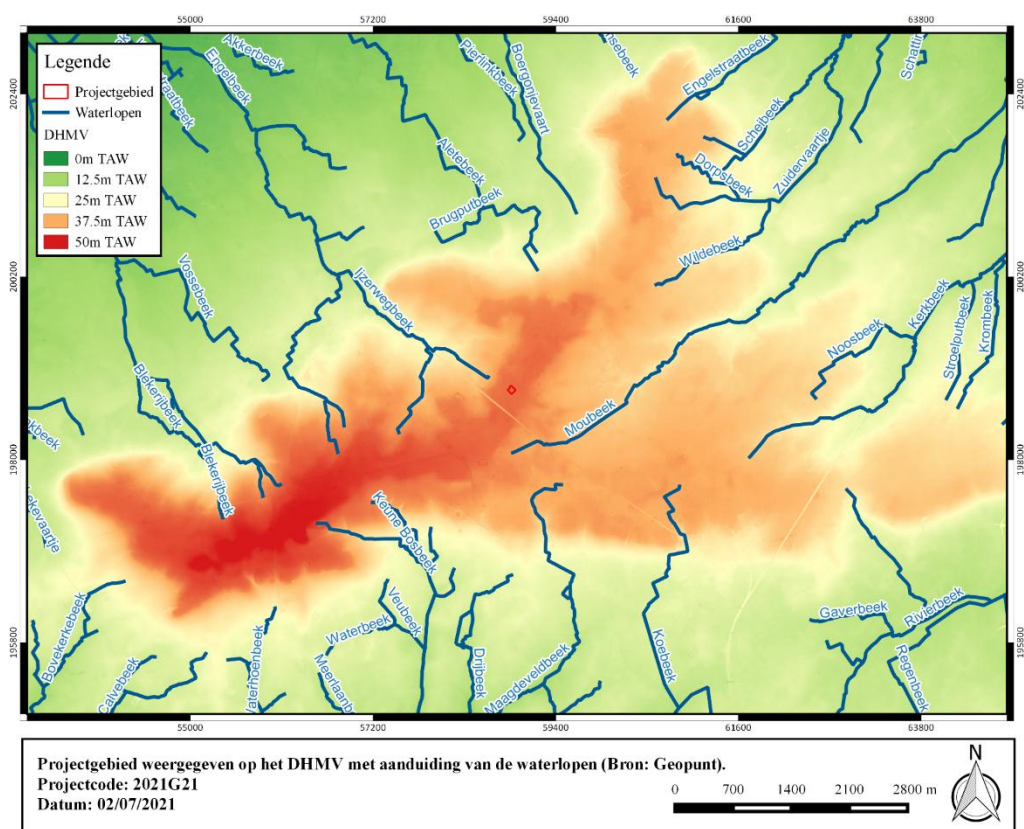
Figuur 2 Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

3 Synthese van het bureauonderzoek 2021G21

3.1 Topografische Situering

Het plangebied is gelegen in Wijnendale, een gehucht op het grondgebied van Torhout, vlak naast de parochiekerk van Sint-Jozef en de Gelukzalige Karel de Goede; Het projectgebied wordt omgeven door de Kloosterstraat in het noordwesten, de Camiel Meysmanstraat in het noordoosten, de Wijnendalestraat in het zuidoosten en de Alberic Deleustraart in het zuidwesten. Het plangebied is gelegen in de zandstreek buiten de Vlaamse vallei op het Plateau van Wijnendale, dat zich als een zogenaamd erosiereliëf uitstrekt van Aatrijke over Wijnendale tot Ichtegem. Het projectgebied is gelegen in het Quartair Type 1. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten. Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

3.2 Geplande werken

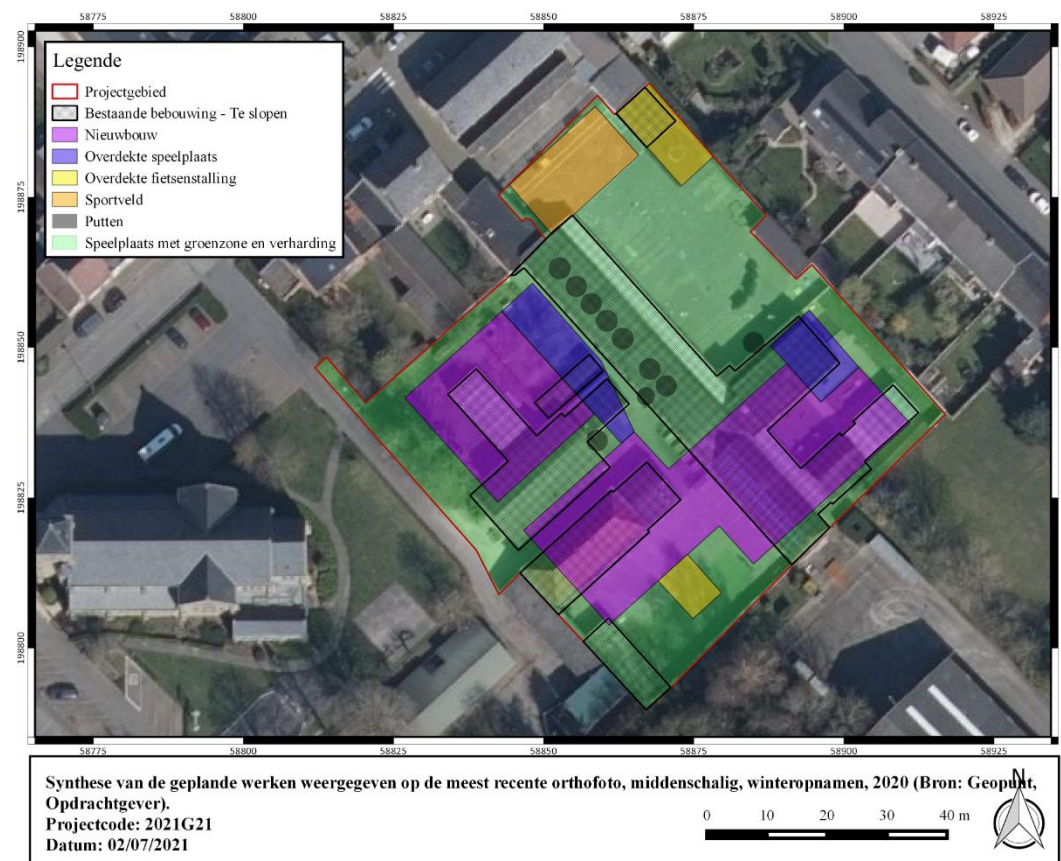
De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw schoolgebouw met bijhorende infrastructuur op de locatie van de huidige Vrije Basisschool Wijnendale. Het bestaande schoolgebouw en bijhorende omgevingsaanleg zal volledig gesloopt en heraangelegd worden. Op het terrein zullen vervolgens twee nieuwe gebouwblokken opgetrokken worden die een totale oppervlakte beslaan van ca. 1691 m². Het betreft een nieuwe kleuter- en lagere school langs de zuidoostelijke zijde en een sportzaal langs de zuidwestelijke zijde. Beide gebouwen zullen gefundeerd worden door middel van sleuffunderingen tot vorstvrije diepte en een vloerplaat. De gebouwen worden niet onderkelderd. Binnen de lagere school wordt wel een lift voorzien. Voor de aanleg van de liftput wordt rekening gehouden met een bodemingreep van ca. 1,8 m –mv.

Ten noorden van de sportzaal en langs de noordelijke hoek van de kleuterschool worden twee overdekte gedeelten speelplaats aangelegd over een totale oppervlakte van ca. 286 m². Daarnaast zullen binnen het terrein twee overdekte fietsenstallingen met een totale oppervlakte van ca. 173 m² worden opgericht. Langs de noordoostelijke hoek komt een sportveld in kunstgras met een oppervlakte van ca. 212 m² te liggen. Het overige gedeelte van het terrein wordt aangelegd als speelplaats. Hierbinnen wisselen verharding, terrassen en groenzones elkaar af. Op verschillende plaatsen worden zones voor speeltoestellen voorzien. Voor de volledige buitenaanleg dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 50 cm-mv.

Binnen het projectgebied worden eveneens nieuwe rioleringen, 5 regenwaterputten, 3 infiltratieputten en 2 septische putten voorzien. Voor de aanleg van de rioleringen wordt rekening gehouden met een aanleg sleuf met een breedte van ca. 60 cm bij een diepte van ca. 80 cm. De putten hebben een inhoud van respectievelijk 20000l en 15000l en zullen reiken tot op een diepte van ca. 3 m -mv.

Ten noordoosten van het projectgebied bevindt zich tot slot een toegangsweg met erfdienstbaarheid die aansluit op het projectgebied. Binnen deze toegangsweg zal een nieuwe elektriciteitsleiding moeten aangelegd te worden. Ook hier zal bijgevolg een aanleg sleuf gegraven worden met een breedte van ca. 60 cm op een diepte van ca. 80 cm –mv.

De realisatie van het nieuwe schooldomein zal gefaseerd uitgevoerd worden. Binnen fase 1 zal de bestaande bebouwing en omgevingsaanleg gedeeltelijk gesloopt worden ter hoogte van de te realiseren nieuwbouw. Na de oprichting van de nieuwe gebouwen zal binnen fase 2 het overige gedeelte van de bebouwing en verharding worden verwijderd, waarna de nieuwe omgevingsaanleg zal worden heringericht. Fase 1 heeft betrekking op een oppervlakte van ca. 3440 m², fase 2 heeft betrekking op een oppervlakte van ca. 1600 m².

Figuur 4: Synthese van de geplande werken weergegeven op de meest recente orthofoto, middenschaling, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt, Opdrachtgever).

3.3 Historische en archeologische situering

3.3.1 Historisch kaartmateriaal

Het onderzoeksgebied maakte ooit deel uit van het zeer omvangrijke heidegebied 'Bulskampveld' dat zich verder uitstrekt in oostelijke richting. Door de overexploitatie van de schralere zandgronden ontstond deze heide. Het bos is tijdens de 18^e eeuw grotendeels aangeplant om de terreinen terug in cultuur te brengen.

De Ferrariskaart (1771-1777) karteert het projectgebied inderdaad als bos. Het noordoostelijke deel van het plangebied valt samen met bebouwing. Afgaand op de 19^e-eeuwse kaarten moet het projectgebied op de Ferrariskaart iets naar het zuidwesten verschoven worden.

De slag bij Wijnendale was een veldslag die plaatsvond op 28 september 1708 nabij het Kasteel van Wijnendale. Het is een veldslag die onderdeel uitmaakt van de Spaanse Successie-oorlog. De nederlaag van de Fransen was een belangrijke factor in de succesvolle belegering van de stad Rijsel door de Grote Alliantie.

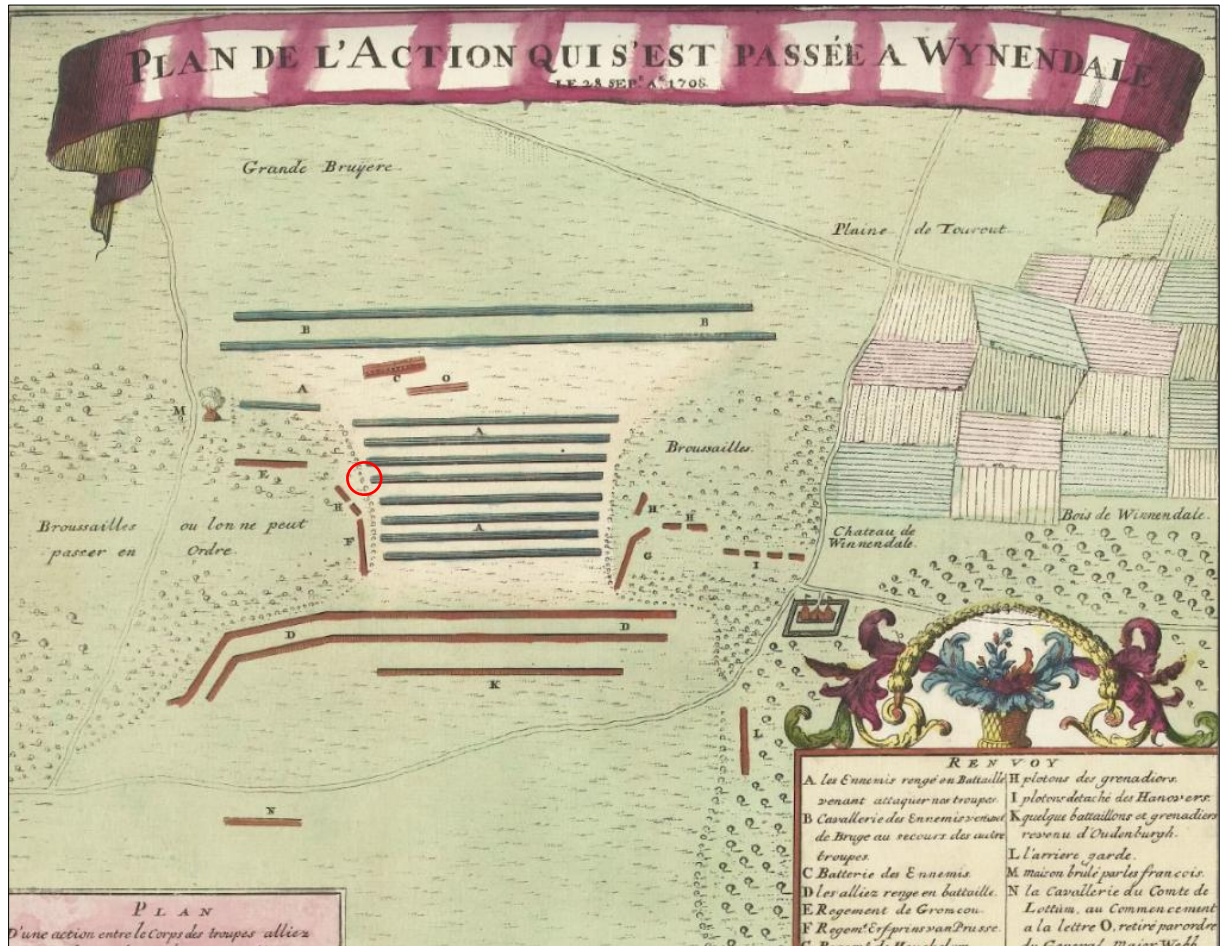
Na hun overwinning bij Oudenaarde gaan Marlborough en prins Eugène over tot het beleg van Rijsel. De enige bevoorradingslijn voor de Grote Alliantie is vanuit het koninkrijk Engeland. Marlborough beveelt een groot konvooi munitie uit de havenstad Oostende te laten overkomen, waarvoor 700 trage wagens een lange tocht door Vlaanderen maken, begeleid door 6000 manschappen te voet en 1500 te paard, onder leiding van generaal-majoor Webb. Graaf de la Motte, die met een Frans garnizoen gelegerd is in Brugge, krijgt lucht van de onderneming en trekt met 22 tot 24 duizend manschappen naar Wijnendale om voornoemd konvooi te onderscheppen.

Webb krijgt lucht van de onderneming en bedenkt een strijdplan om zijn numerieke zwakte te compenseren. Het beboste landschap rond Wijnendale biedt hiervoor mogelijkheden. Hij kiest een open plek, begroeid met heide en aan twee zijden geflankeerd door bossen en struikgewas. Zijn troepen posteert hij in twee, lange linies die de open plek afsluiten en die ook moeten verhinderen dat de Fransen via de bossen de linies zouden omsingelen. Uit het nabije Oudenburg komt later nog een derde linie toe, bestaande uit twee bataljons infanteristen en 600 grenadiers. Achter de linies paseert intussen het konvooi.

Op de open plek tussen de twee bossen stelt de Franse bevelhebber vier linies met infanteristen en vier dragonders op. Daarachter komt een batterij met veertig stukken zwaar geschut, in de rug gedekt door twee brede linies met cavalerie. De opstelling van de la Motte is weinig geïnspireerd. Waarschijnlijk verwacht hij, gezien zijn getalsterkte, een gemakkelijke overwinning.

Rond 4 à 5u in de namiddag vuren de Franse kanonnen de eerste schoten af, een salvo van enkele uren heeft weinig effect. Het smalle terrein hindert de beweging van de Franse troepenmacht die voortdurend onder vuur liggen van de geallieerden die over krachtige vuurwapens beschikken. Op dat moment speelt Webb zijn troeven uit. In de bossen en het struikgewas – aan weerszijden van het slagveld – hebben Pruisische, Hannoverse en Nederlandse regimenten zich schuilgehouden, die de Fransen nu ook in de flanken aanvallen. De Franse flanken krijgen het steeds zwaarder te verduren, waarop De La Motte bevel geeft tot een tweede aanval. De eerste linie-bataljons van de geallieerden moet het begeven, maar de tweede linie kan standhouden. De Fransen worden uiteindelijk gedwongen tot terugtrekking.

De menselijke verliezen zijn aanzienlijk. Aan Franse zijde zijn na een kort maar hevig gevecht 3000 tot 4000 Franse en Spaanse doden te betreuren. Aan geallieerde zijde telt men 900 doden of gewonden. Het konvooi bereikt uiteindelijk veilig Rijssel, 3 weken later valt de stad.

Figuur 5: Plan van de Slag bij Wijnendale, opgetekend door Frickx, 1708 (Bron: Rijksmuseum).

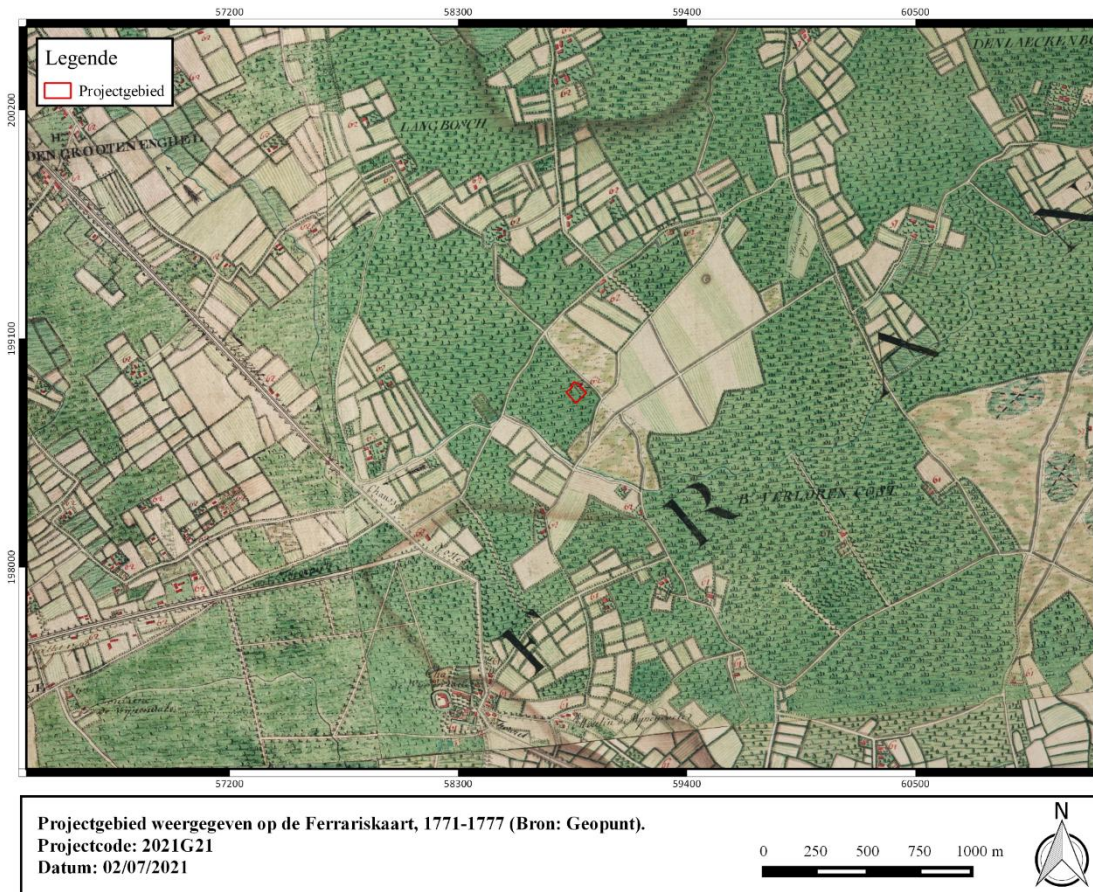
Van de slag in Wijnendale is een uniek plan bewaard uit 1708. Op het plan is duidelijk te zien hoe de twee geallieerde linies de ruimte tussen de twee beboste gebieden afsluiten (D) daarachter is de linie grenadiers te zien, die te hulp kwamen vanuit Oudenburg (E). De Franse troepen (A en B) rukken op doorheen de bomen en worden verrast door de opgestelde geallieerde manschappen in de bossen (H & N). De batterijen van de Fransen (C) hebben niet het verhoopte effect. Het plangebied situeert zich vrij centraal binnen het slagveld, in de open doorgang geflankeerd door de bossen. Het terrein situeert zich veeleer in de zone waar de Franse soldaten oprukten dan de zone waar beide zijden kamp hielden.²

² Inventaris Onroerend Erfgoed

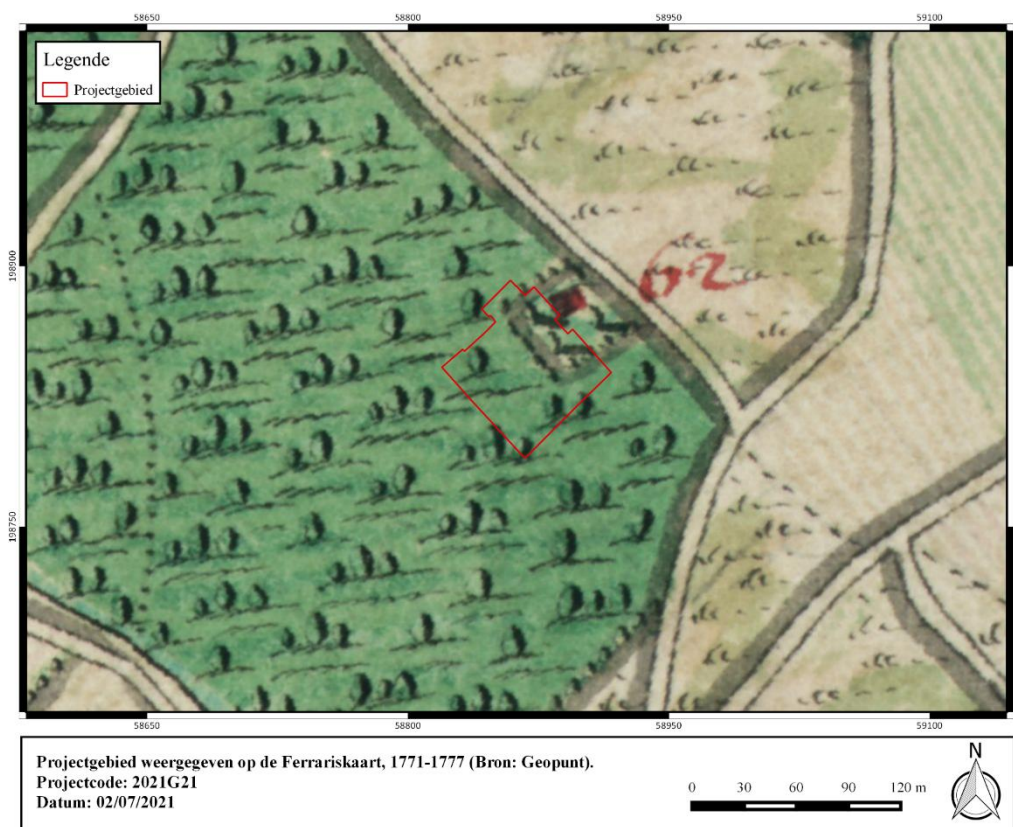
Op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840), de topografische kaart Vandermaelen (1846-1854) en de Poppkaart (1842-1879) komt deze hoeve nog voor, echter ditmaal niet meer binnen de grenzen van het projectgebied, maar ten noordoosten ervan.

Op de historische kaarten is er nog geen sprake van een dorpscentrum of een bewoningsconcentratie. Pas bij het ontstaan van het gehucht Wijnendale in 1912 en met de inplanting van de kerk van Sint-Jozef en de Gelukzalige Karel de Goede, met bijhorende klooster en lagere school, ter hoogte van het plangebied krijgt het huidige centrum vorm.³

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Kloosterstraat [online] <https://id.erfgoed.net/themas/11029> (Geraadpleegd op 02-07-2021)

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

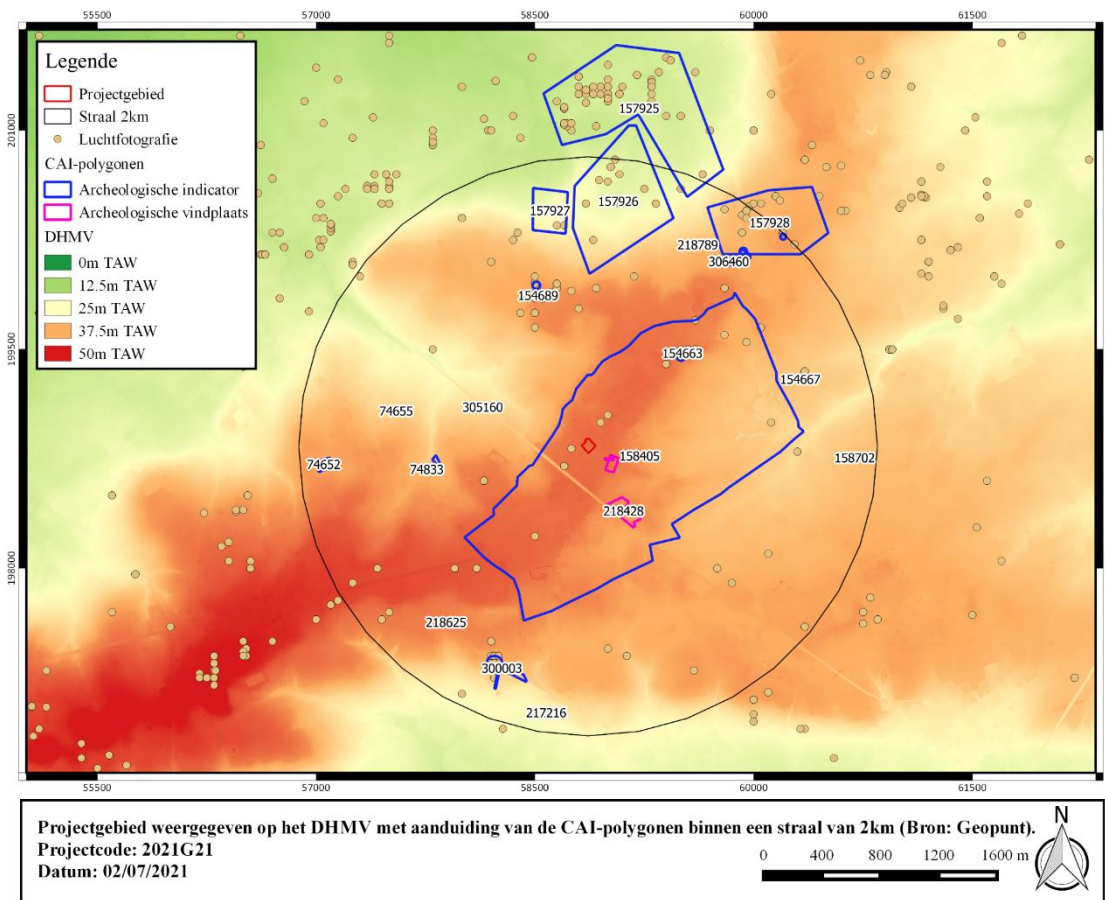
3.3.2 Archeologische situering

In de omgeving zijn reeds enkele proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd. Hierbij werden echter slechts enkele perceelsgreppels aangesneden van beperkte ouderdom. Dit hoeft echter geenszins te betekenen dat er geen menselijke aanwezigheid was in het verleden. Vermoedelijk is deze schaarste aan vindplaatsen eerder te wijten aan een gebrek aan systematisch archeologisch onderzoek in het verleden. Bij veldprospecties, metaaldetectie en toevalsvondsten in de ruime omgeving is vondstmateriaal gerecupereerd uit de Romeinse periode en middeleeuwen. Tevens werden enkele munitieresten aangetroffen die zowel in de 18^e als 20^e eeuw gedateerd kunnen worden. Op het kaartblad van de CAI valt op dat het projectgebied binnen een zeer groot polygoon valt. Dit betreft het slagveld van de ‘Slag bij Wijnendale’ van eind september 1708. Deze veldslag kaderde binnen de Spaanse Successieoorlog en werd uitgevochten tussen geallieerde Britse, Pruisische en Hollandse troepen die stonden tegenover Franse en Spaanse strijdkrachten. De geallieerde overwinning maakte de ongehinderde belegering van Rijsel mogelijk. De stad viel eind oktober 1708. Dergelijke veldslagen zijn doorgaans archeologisch moeilijk vatbaar. Recent zijn bij onderzoek in bijvoorbeeld Hooglede Honzebrouckstraat en Ninove Doorn resten van schuilhutten en hardkuilen archeologisch in kaart gebracht die in verband konden gebracht worden met vroegmoderne militaire verrichtingen.⁴ Er kan bijgevolg niet uitgesloten worden dat zich nog dergelijke structuren of andere relictten van deze veldslag in de ondergrond bevinden. Verder zijn in de omgeving van het onderzoeksgebied eveneens meerdere laatmiddeleeuwse omwalde hoeves gekend op basis van cartografische indicatoren. Daarnaast

⁴ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/9885>

heeft luchtfotografische prospectie structuren in kaart gebracht waaronder enkele vermoedelijke grafheuvels daterend uit de bronstijd.

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).

3.4 Synthese

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactensites als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. Daartegenover staat echter dat het terrein over het grootste deel is bebouwd en verhard waardoor het bodemarchief mogelijk is verstoord. In de eerste plaats dient voor elke fase van de geplande werken na de sloopwerken een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd te worden. Hierbij worden de bodemopbouw en verstoringsgraad geëvalueerd. Mogelijk is het bodemarchief dermate verstoord dat verder archeologisch onderzoek niet langer kan leiden tot wezenlijke kenniswinst. Mocht blijken dat lokaal bodemhorizonten bewaard zijn die kunnen wijzen op gunstige bewaringscondities m.b.t. artefactensites worden deze bemonsterd in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en eventueel testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek (aangevuld met metaaldetectie) de meest geschikte onderzoeksmethode indien dit nog kan leiden tot kenniswinst.

4 Landschappelijk bodemonderzoek (2021K280)

4.1 Administratieve gegevens

Tabel 2: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) Projectcode	2021K280	
b) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Torhout
	Deelgemeente	Wijnendale
	Postcode	8820
	Adres	Kloosterstraat 5 8820 Wijnendale
	Toponiem	Grote Baan 80
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 58714.1$ $Y_{\min} = 198745.4$ $X_{\max} = 58996.4$ $Y_{\max} = 198941.2$
e) Naam betrokken actoren en specialisten	Elke Ghyselbrecht (geoloog)	
f) Wetenschappelijke advisering	/	

4.2 Onderzoeksopdracht

4.2.1 Doelstelling

Door gerichte terreinwaarnemingen wordt kennis over de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap binnen het plangebied geverifieerd en verfijnd. Bijzondere aandacht gaat uit naar de gaafheid van de ondergrond en daarmee de kans op het voorkomen van nog goed bewaarde archeologische resten.

4.2.2 Onderzoeksvragen

- Wat zijn de waargenomen bodemhorizonten?
- Is het beeld van elke boring gelijk of zijn significante variaties in bodemopbouw waar te nemen?
- Hoe verhouden de waarnemingen zich tot de beschikbare gegevens?
- Wijzen de waarnemingen op een verstoord bodemarchief? Kan verder onderzoek in de vorm van archeologische boringen of proefsleuven nog leiden tot kenniswinst?
- In welke mate is het bodemprofiel nog intact ter hoogte van het plangebied? Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van een afgedekte bodem? Zijn bodemhorizonten die kunnen wijzen op een betere bewaring van artefactensites nog bewaard binnen de contouren van het plangebied?
- Wat is de diepte van het archeologisch leesbaar niveau? Dient bij een proefsleuvenonderzoek rekening gehouden te worden met verschillende sporenniveaus?
- In welke mate interfereren de geplande werken met het bodemarchief?
- Zijn tijdens het landschappelijk onderzoek anomalieën waargenomen die verder aandacht behoeven tijdens het archeologisch booronderzoek of proefsleuvenonderzoek?
- Zijn de waarnemingen van die aard dat een verkennend archeologisch booronderzoek aangewezen is? Zo ja:
  - wat is de ruimtelijke afbakening (in X, Y en Z coördinaten) van de zone waar een verkennend archeologisch booronderzoek aangewezen is?
  - welke aspecten verdienen bijzondere aandacht?
  - welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
  - dwingen de waarnemingen afwijkingen van de bepalingen in de Code van Goede Praktijk op?

4.3 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

4.4 Werkwijze en strategie

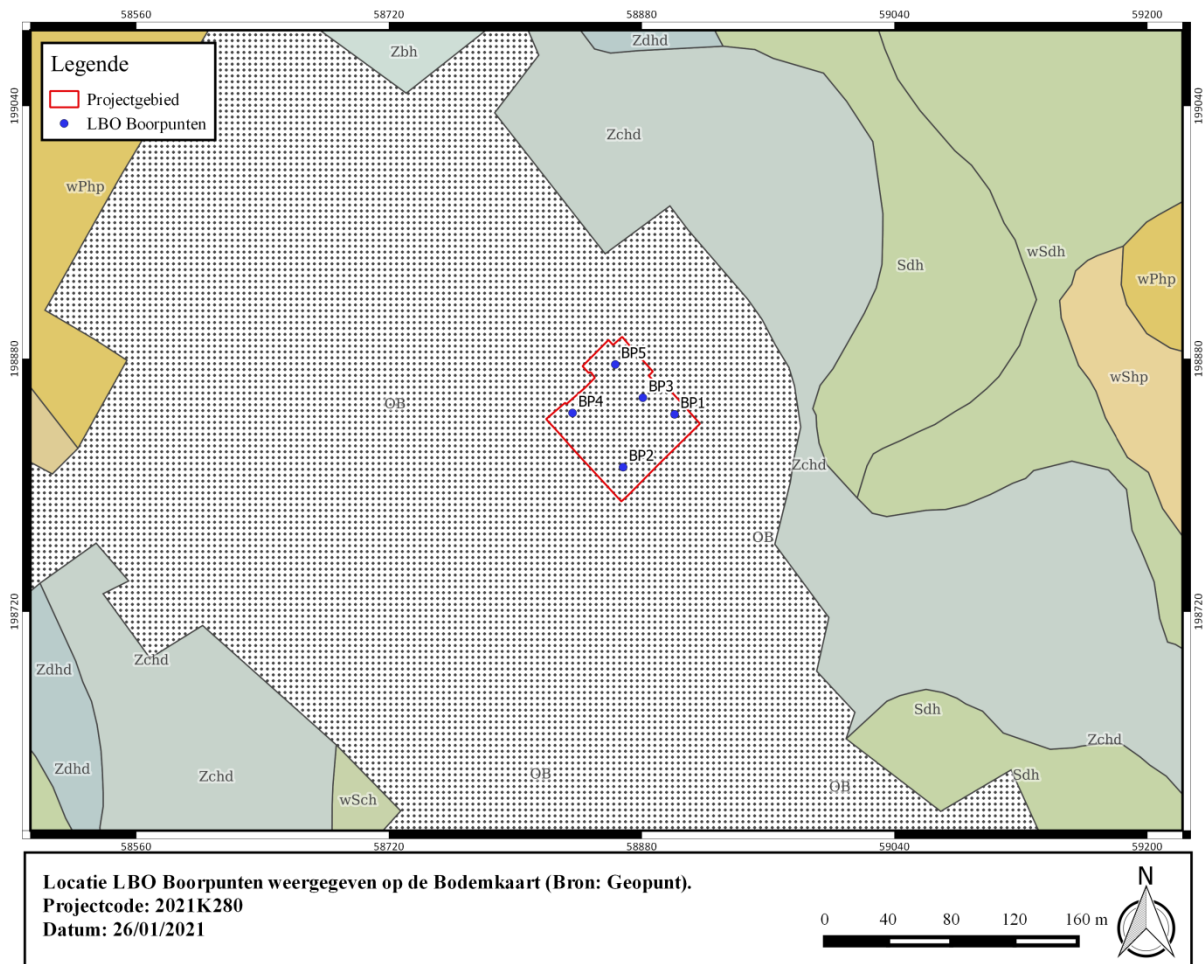
4.4.1 Landschappelijke situatie

Het projectgebied bevindt zich in de Zandstreek buiten de Vlaamse Vallei, op het Plateau van Wijnendale. Het plateau wordt via meerdere bekenstelsels ontwatert. In de dichte nabijheid

van het projectgebied watert het gebied af via de IJzerwegbeek en de Moubeek. Hydrografisch gezien is het gebied gelegen in twee zones. Het noordwestelijke deel behoort tot het IJzerbekken, met als deelbekken Gistel-Ambacht. De zuidoostelijke zone situeert zich binnen het bekken van de Brugse Polders, met als deelbekken Kerkebeek.

De Bodemkaart karteert het volledige gebied als een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door verharding of bebouwing. De omliggende gebieden worden weergegeven als zandige tot lemig zandige bodems waarbij bodemhorizonten zoals Podzol B bewaard kunnen zijn.

Figuur 9: Projectie van de boorpunten van het LBO op de Bodemkaart.

Gelet op de hogere ligging op droge, vruchtbare grond in de nabijheid van meerdere bekenstelsels, is er een verhoogde trefkans inzake archeologisch erfgoed. Dergelijke gebieden kunnen een grote aantrekkingskracht gehad hebben op groepen jager-verzamelaars. Echter gezien de Bodemkaart het gebied karteert als een mogelijke (door verharding/bebouwing) verstoorde zone dient het landschappelijk bodemonderzoek duidelijkheid te scheppen omtrent de bewaringscondities van het bodemarchief. Het bodemonderzoek zal daarvoor voornamelijk focussen op het in kaart brengen van de bodemopbouw alsook van verstoringszones.

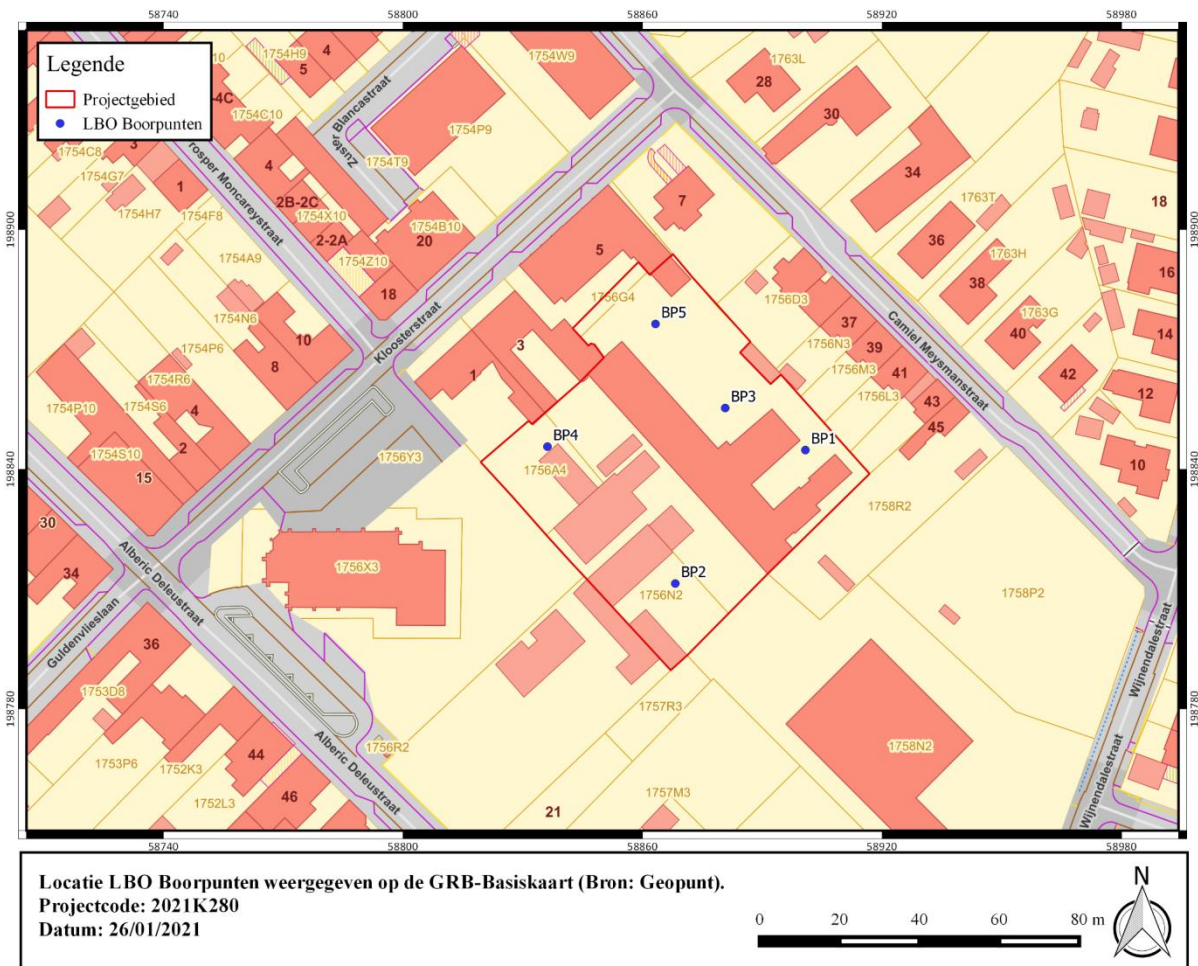
4.4.2 Methode

Gezien de verwachte bodemopbouw, in combinatie met de onderzoeksvragen, is gekozen om het landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren door middel van boringen. Boringen zijn tevens de meest kostenefficiënte manier om de bodemopbouw in kaart te brengen en hebben

een minimale impact op eventueel aanwezig erfgoed. Op basis van de waarnemingen uit dit booronderzoek kan de lithologie en bodemvorming adequaat beschreven worden.

Gelet op het landgebruik en de beoogde diepte van de boringen werd er gekozen om een dit booronderzoek uit te voeren aan de hand van mechanische boringen. Het onderzoek werd uitgevoerd a.d.h.v. 36 boringen. Op basis van de vraagstelling werden de boorpunten zo ingepland opdat aan de hand van de boringen vlakdekkende uitspraken kunnen gemaakt worden. Enkel boring BP1 werd manueel uitgevoerd gezien er geen toegang was voor de Geoprobe boormachine tot dit deel van het projectgebied.

Figuur 10: Projectie van de boorpunten van het LBO op de GRB-Basiskaart.

Tabel 3: Locaties en aangeboorde dieptes van de uitgevoerde boringen.

Boornr	X (m)	Y (m)	maaiveldhoogte (m TAW)	Diepte boring (cm-mv)	Diepte boring (m TAW)
BP1	58900,80	198844,80	43,01	60	42,41
BP2	58868,20	198811,40	42,70	120	41,50
BP3	58880,70	198855,40	42,86	120	41,66

BP4	58836,20	198845,70	42,82	120	41,62
BP5	58863,20	198876,40	42,85	120	41,65

4.4.3 Uitvoering

Het landschappelijk bodemonderzoek werd uitgevoerd met een Geoprobe boormachine waarbij PVC-liners in de grond getrild worden met behulp van statische drukkracht en slaghamer. Hierbij worden de grondmonsters op een continu wijze, doch licht geroerd, gevangen in liners van ongeveer 1.20 meter lengte met een diameter van 32 mm. Aangezien men een continu profiel bekomt waarbij zeer dunne lagen of lenzen kunnen onderscheiden worden, is dit type boringen zeer geschikt voor onderkenningboringen. Ongeconsolideerde en losse sedimentpakketten kunnen mogelijks gecompacteerd worden door de uitgeoefende druk. Boring BP1 werd manueel uitgevoerd met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. Het opgeboorde materiaal van alle boringen is in het veld gecontroleerd, beschreven op voorgedrukte boorformulieren en gefotografeerd met een Panasonic Lumix DMC-FT30 camera.

De aardkundige situatie is gemiddeld tot 120 cm-mv gedocumenteerd. Hiermee is de diepste aardkundige eenheid waargenomen die relevant is voor het archeologisch vooronderzoek.

Het bodemonderzoek werd onder droge, bewolkte tot zonnige omstandigheden uitgevoerd op 17 november 2021.

4.5 Observaties

4.5.1 Terreinfoto's

Figuur 11: Omgevingsfoto's van het projectgebied ter hoogte van BP2, genomen in noordelijke (links) en zuidelijke richting (rechts).

Figuur 12: Omgevingsfoto's ter hoogte van BP3, genomen in noordwestelijke (links) en noordoostelijke richting (rechts).

Figuur 13: Omgevingsfoto's ter hoogte van BP5, genomen in westelijke richting (links) en oostelijke richting (rechts).

Figuur 14: Omgevingsfoto's ter hoogte van BP4, genomen in noordwestelijke (links) en noordoostelijke richting (rechts).

4.5.2 Lithologie, lithostratigrafie en bodem

Hieronder worden de lithologie, lithostratigrafie en bodemopbouw van de boringen beschreven. Boringen met een gelijkaardige opbouw worden gegroepeerd.

4.5.2.1 Boring BP1

De maaiveldhoogte van boorpunt BP1 bedroeg 43.01 m TAW. De omgeving van deze boring is in gebruik als speelplaats.

Tussen het maaiveld en ca. 60 cm-mv was er een antropogeen pakket aanwezig. Tot op 50 cm-mv bestond dit pakket uit fijnkorrelig zand met een donkerbruine kleur. Het sediment was humeus en bevatte puinfragmenten. Onderaan het pakket was de bodem opgebouwd uit baksteenfragmenten. Door de aanwezigheid van deze laag kon de boring niet dieper uitgevoerd worden. De natuurlijke bodem kon hierdoor niet bereikt worden.

Figuur 15: Overzichtsfoto van BP1, uitgelegd van links naar rechts.

4.5.2.2 Boringen BP2, BP4 en BP5

De maaiveldhoogtes van boorpunten BP2, BP4 en BP5 bedroegen respectievelijk 42.70, 42.82 en 42.85 m TAW. De omgeving van boringen BP2 en BP5 was in gebruik als speelplaats, in de nabijheid van boring BP4 was er bebouwing aanwezig.

Tussen het maaiveld en ca. 40 à 60 cm-mv was er een antropogeen pakket aanwezig. In boringen BP2 en BP5 bestond het pakket bovenaan uit tegelverharding, puin en versmeten moedermateriaal. In boring BP4 en onderaan het pakket in boring BP5 was er een donkerbruine laag zand aanwezig. Het sediment was humeus en had een fijne korrel. Vermoedelijk is deze laag te beschouwen als de originele bouwvoor.

Vanaf 40 à 60 cm-mv werd de natuurlijke bodem aangetroffen. Tot op 75 à 115 cm-mv kon de bodem omschreven worden als fijnkorrelig zand met een geelbeige kleur. Het sediment was droog en vertoonde matige roestverschijnselen. Onderaan het opgeboorde materiaal bestond het sediment uit matig fijnkorrelig zand. Het zand had een groenige kleur, bevatte veel glauconiet en vertoonde matige roestverschijnselen.

Figuur 16: Overzichtsfoto van BP2, uitgelegd van links naar rechts.

Figuur 17: Overzichtsfoto van BP4, uitgelegd van links naar rechts.

Figuur 18: Overzichtsfoto van BP5, uitgelegd van links naar rechts.

4.5.2.3 Boring BP3

De maaiveldhoogte van boorpunt BP3 bedroeg 42.85 m TAW. De omgeving van deze boring was in gebruik als speelplaats.

Tussen het maaiveld en ca. 45 cm-mv werd er een antropogeen pakket waargenomen. Tot op ca. 25 cm-mv bestond dit pakket uit tegelverharding, opgehoogd zandig materiaal en een donkergrijze puinlaag. Onderaan in dit pakket was er een donkerbruine laag zand aanwezig.

Het sediment was fijnkorrelig en goed humeus. Deze laag kan mogelijk gezien worden als de originele bouwvoor.

Vanaf ca. 45 cm-mv werd de natuurlijke bodem aangetroffen. Tot op het einde van de boring kon de bodem omschreven worden als matig fijnkorrelig zand. Het sediment had een groenige kleur en bevatte een grote hoeveelheid glauconiet.

Figuur 19: Overzichtsfoto van BP3, uitgelegd van links naar rechts.

4.5.3 Structuren

Er werden geen structuren aangetroffen.

4.5.4 Planten en hout

Er werden geen planten- of houtresten aangetroffen.

4.5.5 Dierlijke resten

Er werden geen dierlijke resten aangetroffen.

4.5.6 Sporenfossielen

Er werden geen sporenfossielen aangetroffen.

4.5.7 Antropogene invloeden

In het overgrote deel van de boringen werden er puinfragmenten aangetroffen in de toplagen. Enkel in boring BP4 was er geen puin aanwezig.

4.6 Synthese en interpretatie

4.6.1 Aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied

De aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied kan omschreven worden als een AC-bodemprofiel waarbij er veel puinfragmenten aanwezig zijn ter hoogte van verhardingen. Er werden geen goed ontwikkelde bodemontwikkelingshorizonten waargenomen.

Bovenaan bestond de bodem voornamelijk uit fijnkorrelig zand met een beige kleur. Deze sedimenten zijn vermoedelijk op eolische wijze afgezet tijdens het Weichseliaan. Dieper in de boringen werd het zand iets grover. Het sediment had een groenige kleur en bevatte veel glauconiet. Vermoedelijk behoren deze sedimenten tot de Formatie van Gentbrugge, meer bepaald het Lid van Vlierzele. Dit zandige materiaal werd in een marien milieu afgezet, in een epicontinentale zee.

De informatie die kon worden verzameld tijdens dit booronderzoek sluit nauw aan bij de gegevens die beschikbaar zijn via de Bodemkaart, Quartair- en Tertiairgeologische kaarten.

4.6.2 Postdepositionele processen

De antropogene, puinrijke lagen die aanwezig waren in de meeste boringen is tot stand gekomen door het verharderen en bebouwen van het terrein.

4.7 Archeologische verwachtingen

4.7.1 Diepte, aard en ouderdom

De moederbodem werd aangetroffen op een diepte van ca. 40 à 60 cm-mv.

Door de ligging op het hoger gelegen plateau dat wordt ingesneden door meerdere beekvalleien is er een verhoogde kans op menselijke aanwezigheid vanaf de steentijden.

4.7.2 Aspecten van conservering

Door de afwezigheid van bodemontwikkelingshorizonten is de trefkans inzake in-situ bewaarde artefactensites zeer gering.

Grondvaste resten kunnen daarentegen wel nog verwacht worden. Indien aanwezig zullen ze zichtbaar zijn onder het antropogeen pakket of net onder de originele bouwvoor.

4.7.3 Impact van geplande werken

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw schoolgebouw met bijhorende infrastructuur en nutsleidingen. De gebouwen worden niet onderkelderd maar in één van de gebouwen wordt een lift en liftput voorzien tot op 1.8 m-mv. De gebouwen zelf worden gefundeerd m.b.v. sleuffunderingen tot op vorstvrije diepte. Voor de buitenaanleg wordt gerekend op een bodemingreep tot op 50 cm-mv. Tevens zullen er nieuwe rioleringen, regenwater- en infiltratieputten en septische putten voorzien worden.

Gezien het archeologisch niveau behoorlijk oppervlakkig aanwezig is bedreigen de geplande werken het niveau. De in-situ bewaring van het bodemarchief kan met andere woorden niet gegarandeerd worden.

4.8 Assessment

Uit het landschappelijk bodemonderzoek is gebleken dat het bodemprofiel niet goed bewaard is. Hierdoor is de trefkans inzake in-situ steentijdartefacten zeer gering. Een vervolgonderzoek in de vorm van verkennende archeologische boringen wordt aldus niet als zinvol beschouwd.

De trefkans inzake grondvaste resten blijft echter onveranderd. Vermoedelijk zullen de sporen, indien aanwezig, enkel oppervlakkig verstoord zijn door de aftopping van het bodemprofiel. Om de aanwezigheid en aard van de grondvaste resten te evalueren wordt geopperd het advies in het Programma van Maatregelen te volgen. Er dient aldus een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden over het volledige terrein.

5 Proefsleuvenonderzoek fase 1 (2022A414)

5.1 Onderzoeksopdracht

Het onderzoek, uitgevoerd op maandag 24 januari 2022 werd uitgevoerd naar aanleiding van een aanvraag van een omgevingsvergunning met betrekking tot stedenbouwkundige handelingen. In functie hiervan werd reeds een vooronderzoek verricht in de vorm van een bureaustudie en een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd (zie resultaten bovenstaand). Op basis van de reeds uitgevoerde onderzoek kon de aanwezigheid van een archeologische site niet worden bevestigd noch worden ontkend, daarom werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd ter hoogte van het plangebied. Doel van het proefsleuvenonderzoek is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

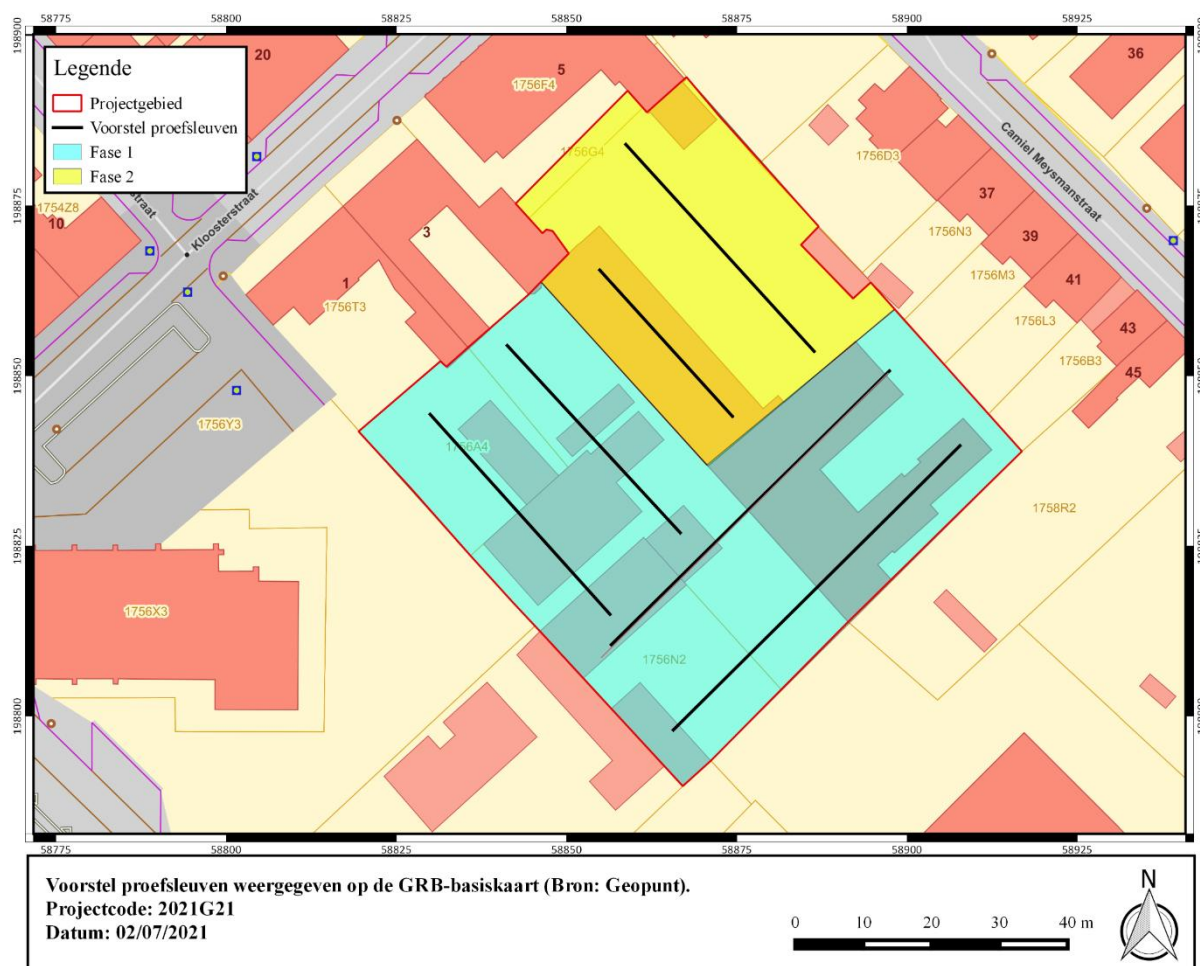
Doel van de terreininventarisatie is een inschatting maken van aanwezig archeologisch erfgoed binnen het plangebied en de impact van de geplande werken hierop. Van belang hierbij is dat minstens volgende onderzoeksvragen beantwoord worden.

- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- In hoeverre heeft de bebouwing en verharding op het terrein een (negatieve) invloed gehad op het aanwezige bodemarchief?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ* en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

5.2 Motivering onderzoeksstrategie

Op basis van het bureauonderzoek werd in het programma van maatregelen van de archeologienota een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven opgelegd, in een uitgesteld traject.

De onderzoeken dienen uitgevoerd te worden volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en de voorwaarden opgenomen in het programma van maatregelen horende bij de archeologienota. De erkende archeoloog kan enkel mits gefundeerde motivatie afwijken van sommige van deze bepalingen en voorwaarden. Het onderzoek vond plaats op een site met zonder verticale stratigrafie. Het puttenplan in het programma van maatregelen voorzag **4 proefsleuven in fase 1**. Dit proefsleuvenonderzoek gaat gepaard met een metaaldetectie. Indien een afgedekte bouwvoor wordt waargenomen tijdens het landschappelijk bodemonderzoek wordt een eerste vlak hierop aangelegd. Dit wordt vervolgens gescand met een metaaldetector, vondsten gerecupereerd en geregistreerd conform de bepalingen in de Code Goede Praktijk. Wordt er geen oudere bouwvoor waargenomen tijdens het landschappelijk bodemonderzoek dan wordt eerst de puinrijke toplaag van de bouwvoor verwijderd en wordt dit vlak gescand met de metaaldetector, vondsten gerecupereerd en geregistreerd. Vervolgens wordt gezakt tot op het archeologisch leesbaar niveau. Na het aanleggen van het archeologisch vlak wordt dit eveneens integraal gescand met de metaaldetector, vondsten gerecupereerd en geregistreerd. Vanwege deze metaaldetectie dient rekening gehouden te worden met een vertraagde aanleg van de proefsleuven.

Figuur 20 Proefsleuvenplan zoals voorgesteld in het pvm.

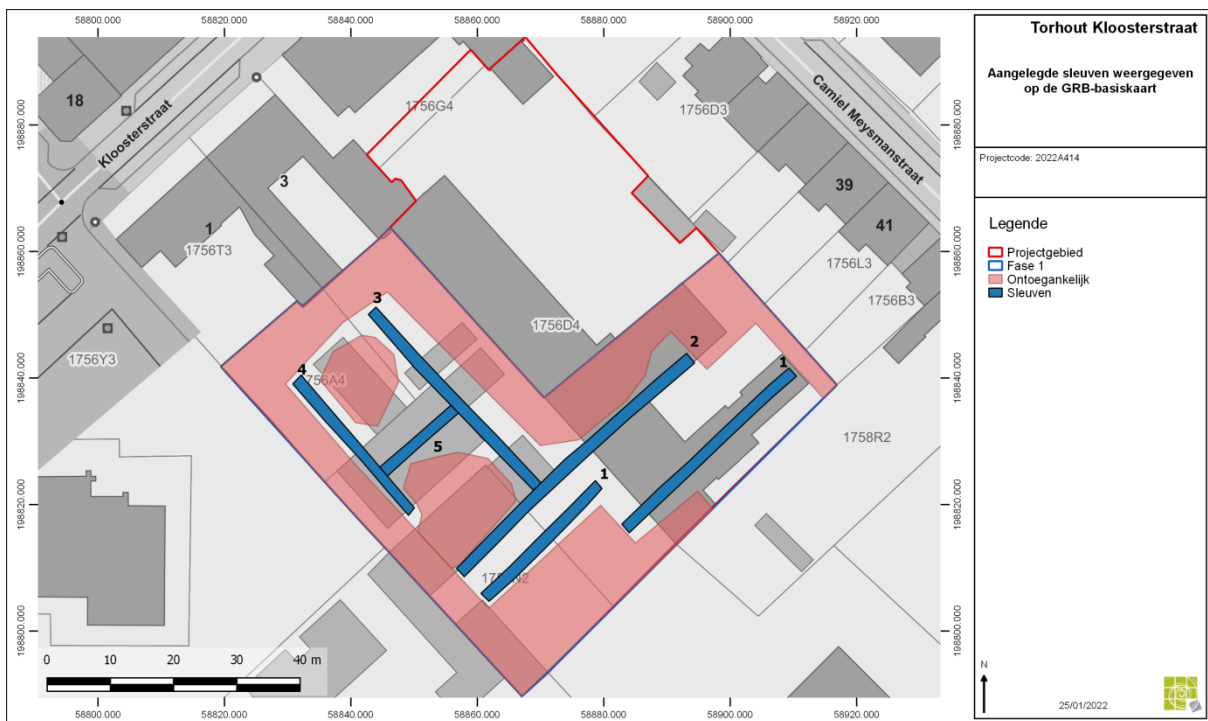
Het proefsleuvenonderzoek en de metaaldetectie werden uitgevoerd op maandag 24 januari 2022 onder vrij zonnige, koude omstandigheden. Erkend archeoloog Bart Bot trad op als

veldwerkleider en Iris Vanhecke als assistent-archeoloog. De metingen op het terrein gebeurden door Iris Vanhecke met een GPS. De opmetingen van de sleuven, profielen en hoogtes werden nadien verwerkt tot bruikbaar kaartmateriaal door assistent-archeoloog Iris Vanhecke.

Een deel van het plangebied was reeds ingericht als bouwzone door middel van steenslag verharding met plastic. Binnen het plangebied lagen ook twee bergen afbraakpuin. Er werden sleuven net naast de ontoegankelijke zones aangelegd om toch een zo volledig mogelijk beeld te bekomen van het archeologisch erfgoed binnen het plangebied.

In totaal werden 5 proefsleuven aangelegd, een gezamenlijke oppervlakte van 367m² aan proefsleuven op een te onderzoeken zone van 3456m². Dit kwam neer op 10,6% van het te onderzoekbare plangebied en was voldoende om een correcte inschatting te maken van het archeologisch erfgoed voor deze fase.

Figuur 21 Uitgevoerde sleuven geprojecteerd op de GRB-basiskaart. (bron: geopunt)

Figuur 22 Ontoegankelijke zone in het zuiden van het plangebied.

Figuur 23 Metaaldetectie voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek.

Figuur 24 Zicht op het afbraakpuin.

5.3 Advies specialisten en wetenschappelijke advisering

/

5.4 Selectie bronnen

De bekrachtigde archeologienota van deze site werd als voornaamste bron aangewend.

5.5 Resultaten van het proefsleuvenonderzoek

5.5.1 Overzicht van de proefsleuven

Figuur 25 Proefsleuf 1, links het oostelijke deel, rechts het westelijke deel.

Figuur 26 Proefsleuf 2, links het oostelijke deel, rechts het westelijke deel.

Figuur 27 Sleuf 3.

Figuur 28 Sleuf 4.

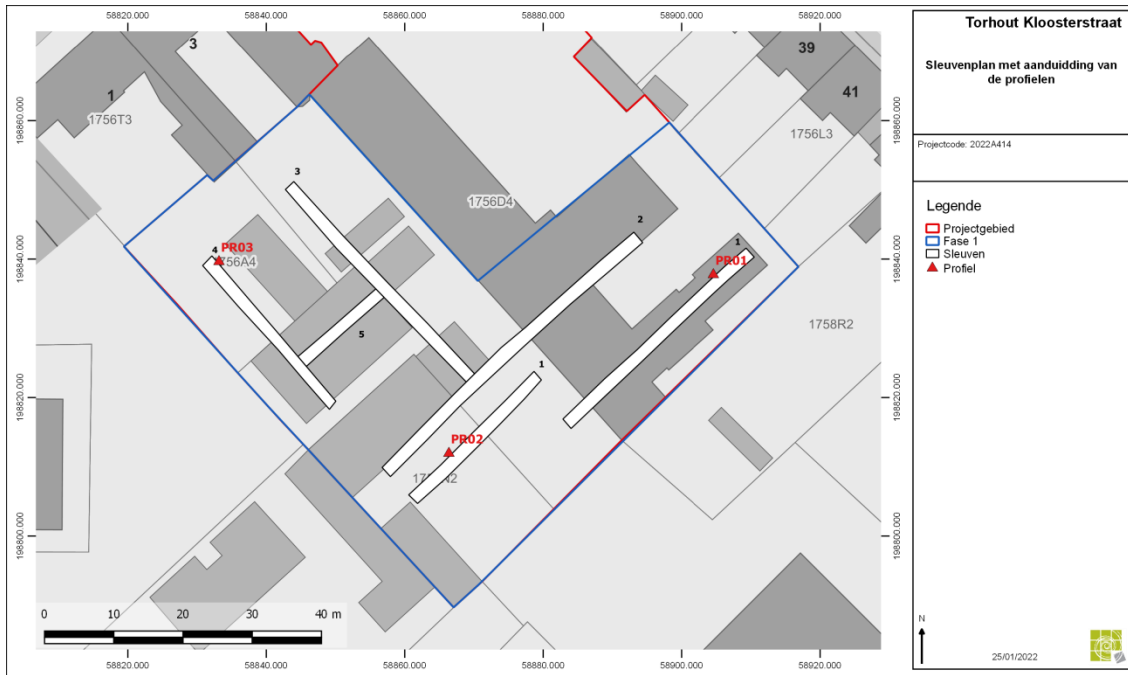
Figuur 29 Sleuf 5.

5.5.2 Aardkundige opbouw/stratigrafie

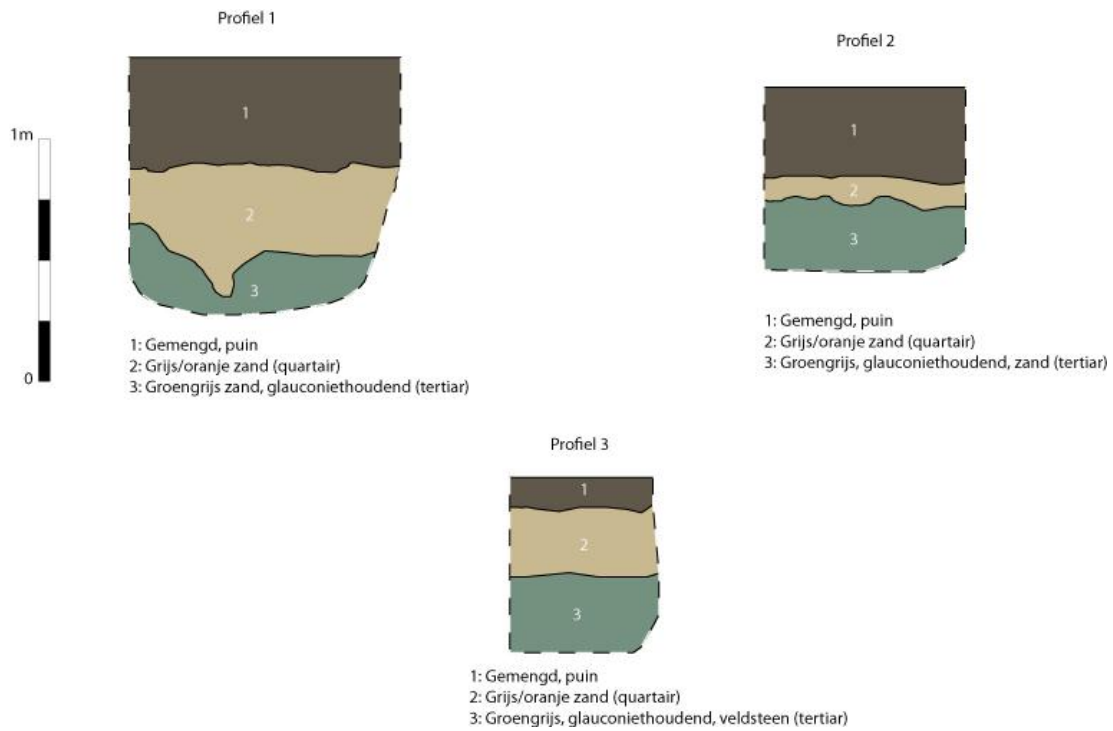
Om de stratigrafische opbouw van het plangebied te achterhalen 3 profielen aangelegd (zie onderstaand plan voor de profielnummers).

De profielen kenden vrijwel allemaal een zelfde opbouw namelijk een A-C profiel. Hierbij kon de dikte van het bovenste A-pakket variëren tussen 10cm en 45cm. Het bovenste pakket was sterk gerommeld, bruinig zand met puin. De overgang naar de C-horizont, een bruingeel zand was scherp en abrupt. De bodemopbouw toont aan dat het plangebied in een recent verleden sterk werd afgetopt. Op -60/-80cm werd een groengrijs glauconiethoudend zand met brokken veldsteen aangetroffen. Het betreft het Lid van Vlierzele uit het Tertiair.

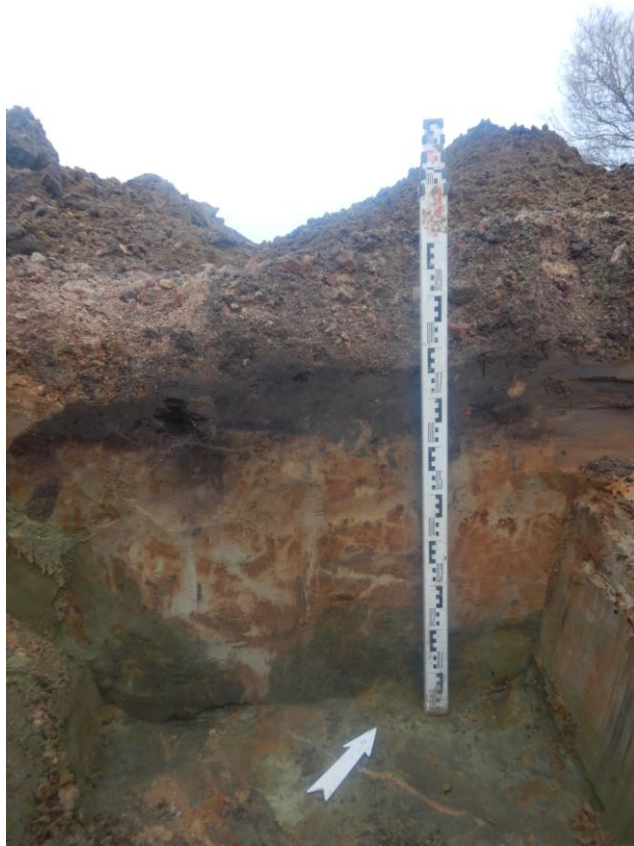

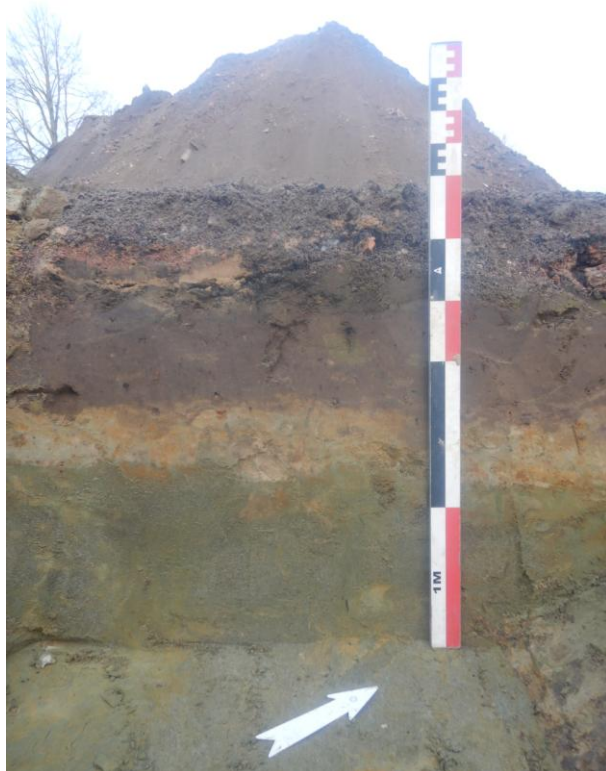
Figuur 30 Grondplan met aanduiding van de aangelegde profielen en boringen.

Figuur 31 Gedigitaliseerde tekeningen profielen Torhout Kloosterstraat.

Figuur 32 Profiel 1.

Figuur 33 Profiel 2.

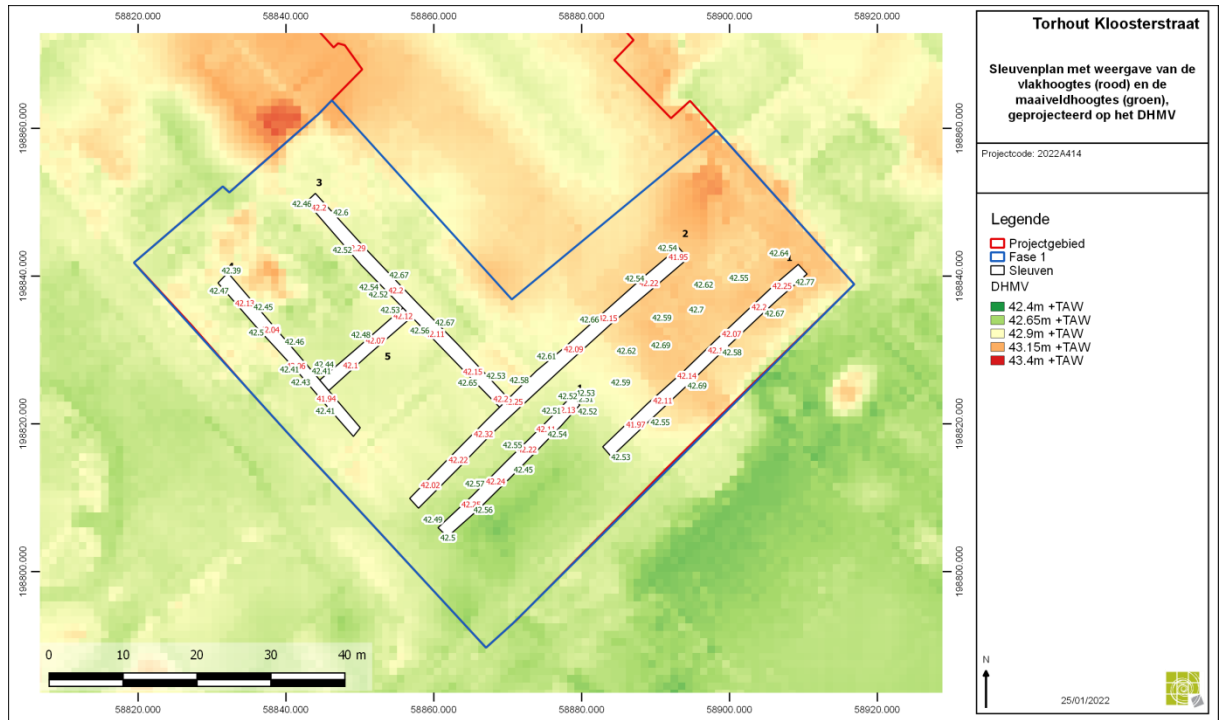
Figuur 34 profiel 3.

5.5.3 Assesment sporen

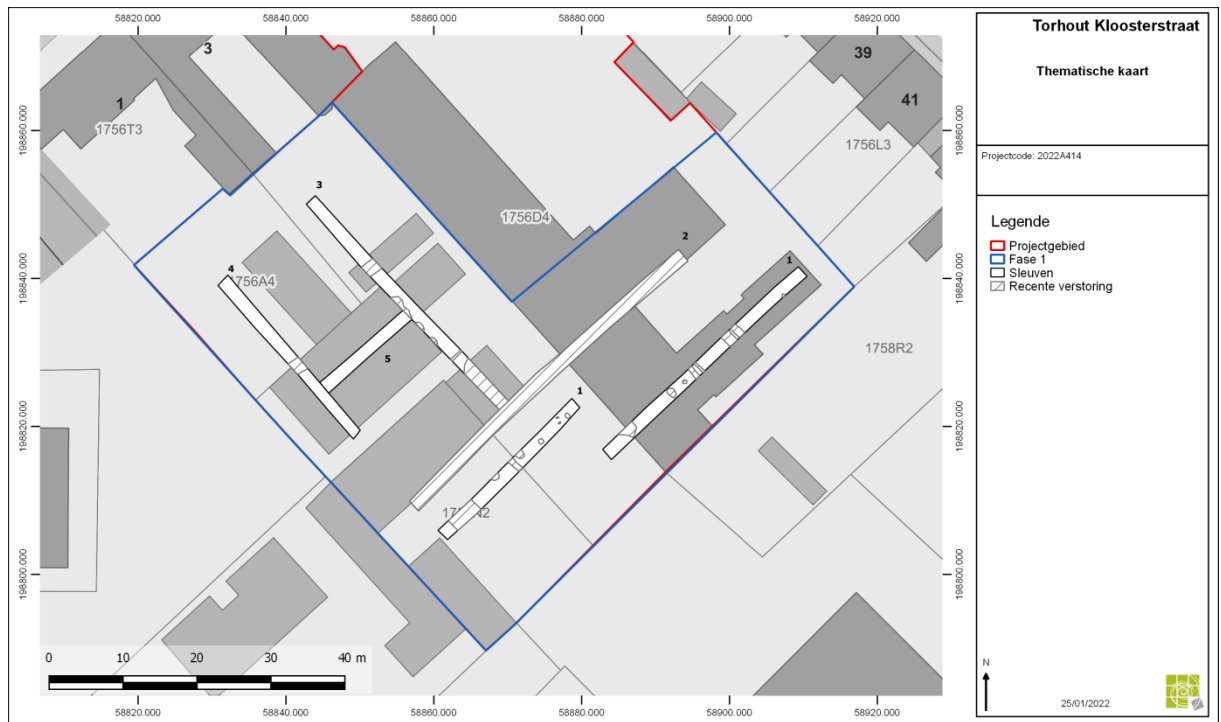
De maaiveldhoogte binnen het plangebied tonen aan dat het reliëf lichtjes daalt richting het westen en het zuiden, van +42,64m TAW naar respectievelijk +42,39m TAW en +42,5m TAW.

De metaaldetectie leverde geen noemenswaardige vondsten op. Er werden enkel metalen objecten gevonden die als vrij recente rommel beschouwd kunnen worden.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden geen spoornummers uitgedeeld. Binnen de sleuven werden verschillende scherpe aflijningen gevonden met in de vulling recente rommel (puin, plastic, glas, ...). Tussen de verstoringen werd het onaangeroerde zand (zowel tertiair als quartair) waargenomen. Ook in deze niet-verstoorde zones werden geen archeologische sporen aangetroffen.

Figuur 35 Sleuvenplan met vlak- en maaiveldhoogtes. (bron: geopunt)

Figuur 36 Thematische kaart.

5.5.4 Assesment vondsten

Tijdens de prospectie werden geen vondsten ingezameld.

5.5.5 Assesment stalen

/

5.5.6 Assesment conservatie

/

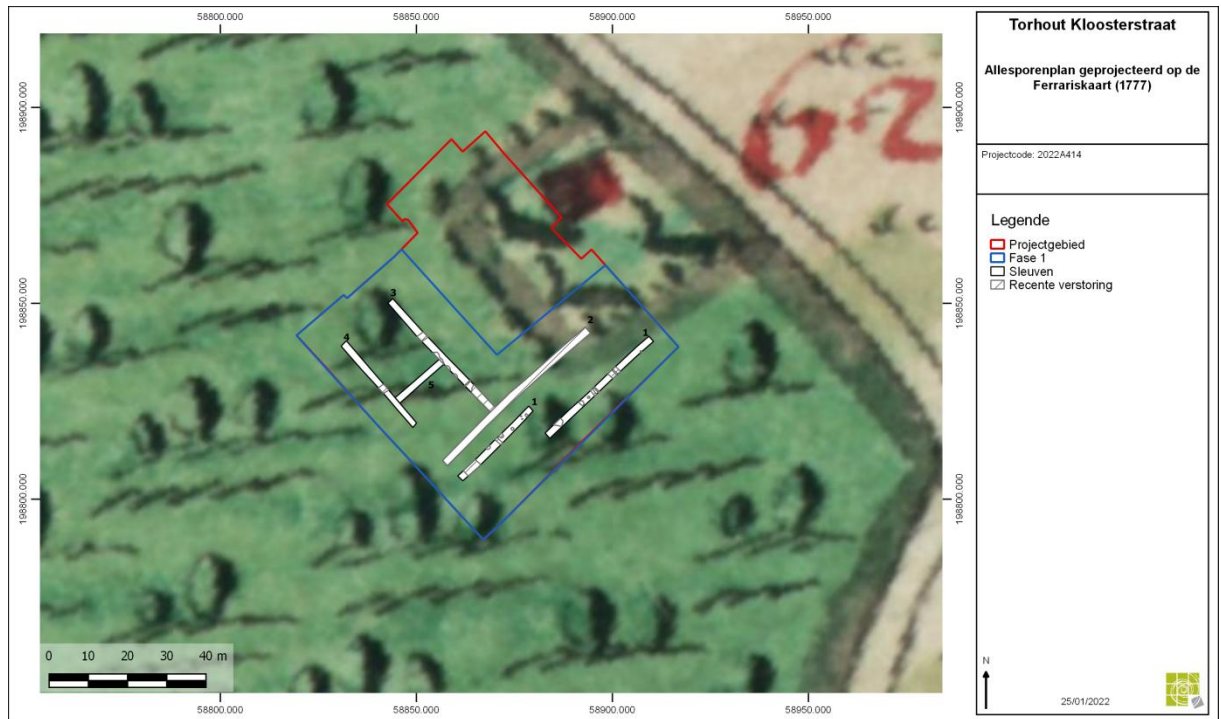
5.5.7 Datering en interpretatie

Het bureauonderzoek schiep een bepaalde verwachting voor het plangebied. Zoals in hoofdstuk 4 al werd uitgelegd was het potentieel op bewaarde steentijdartefactensites binnen het plangebied na de uitvoering van het landschappelijk booronderzoek nihil. De bodemopbouw op de boringen toonde een sterke aftopping. De profielen aangelegd tijdens het proefsleuvenonderzoek bevestigden de waarnemingen van het landschappelijk booronderzoek. Op alle profielen werd een sterk afgetopte bodem waargenomen. Een (vrij recent) pakket lag op het moedermateriaal dat bestond uit een (glauconiethoudend) zand. De uitgevoerde metaaldetectie leverde geen metalen vondsten op die in verband gebracht kunnen worden met de Slag bij Wijnendale (1708). Dat is ook niet onlogisch gezien de sterke verstoorte bodemopbouw en de afwezigheid van nog originele bodemopbouw waarbinnen eventueel metalen vondsten zich kunnen bevinden.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden geen archeologische sporen aangetroffen maar wel vrij veel verstoringen in de vorm van kuilen met puin en rommel. De verschillende kuilen kunnen in verband gebracht worden met de afgebroken bebouwing binnen het plangebied. Voorafgaand aan de afbraak was quasi het volledige terrein bebouwd en/of verhard. De uitbraak van de verschillende gebouwen en verharding zal zeker een verstoring teweeggebracht hebben. Tussen de verstoringen werd de moederbodem waargenomen, het betrof zowel het quartaire zand als tertiaire opduikingen waarbinnen zich veldsteen manifesteerde, ook ter hoogte van deze ‘onverstoorte’ zones werden geen archeologische sporen waargenomen.

Concluderend kan gesteld worden dat er zich geen archeologische site binnen het plangebied bevindt voor wat betreft deze fase 1.

Figuur 37 Thematische kaart geprojecteerd op de Ferrariskaart (1777) (bron: geopunt)

Figuur 38 Thematische kaart geprojecteerd op de orthofoto. (bron: geopunt)

5.5.8 Beantwoording van de onderzoeksvragen

Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau? Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden? Hoe diep bevindt zich de onaangeroerde grond?

Het archeologisch niveau bevindt zich circa 10cm tot 45cm onder het maaiveld. Er bevindt zich één archeologisch niveau binnen het plangebied.

In hoeverre is het plangebied verstoord?

De top van de bodem (ongeveer 10-60cm) is sterk gewoeld, toont tekenen van afgraving. Dit is vermoedelijk het gevolg van de recent aanwezige verharding/bebouwing of afbraak/opbraak van deze.

Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten? Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten? Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?

Er werden geen archeologische sporen aangetroffen.

Welke specifieke activiteiten hebben binnen het onderzoeksgebied plaatsgevonden? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie? Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?

Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek geen aanwijzingen gevonden van specifieke oude activiteiten. De bodemopbouw was sterk verstoord als gevolg van de recente bebouwing/verharding binnen het plangebied.

Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen?

De toplaag was 20ste eeuw, eronder bevonden zich quartaire en tertiaire afzettingen.

Moet er, op basis van de archeologische resten, een vlakdekkend vervolgonderzoek plaatsvinden? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?

Op basis van het uitgevoerde archeologisch proefsleuvenonderzoek moet geconcludeerd worden dat het potentieel op kenniswinst nihil is binnen het plangebied. Het advies wordt verder beschreven in het programma van maatregelen.

6 Samenvatting

Deze nota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt. De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 5165 m². Vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

Het uitgevoerde landschappelijk booronderzoek toonde aan dat het potentieel op steentijdartefactensites nihil was gezien de bodemkundige waarnemingen. Om die reden werd onmiddellijk overgeschakeld naar het proefsleuvenonderzoek fase 1. In totaal werden 5 proefsleuven aangelegd, een gezamenlijke oppervlakte van 367m² aan proefsleuven; dit kwam neer op 10,6% van het te onderzoekbare plangebied en was voldoende om een correcte inschatting te maken van het archeologisch erfgoed. Het archeologisch niveau bevond zich circa 10cm tot 45cm onder het maaiveld.

Er werden geen archeologische sporen gevonden maar wel veel recente kuilen die in verband gebracht kunnen worden met de recentelijk aanwezige bebouwing of afbraak van deze bebouwing. Er kan bijgevolg geconcludeerd worden dat er zich geen archeologische site bevindt binnen het plangebied. Het potentieel op kenniswinst is dus nihil. Om die reden wordt er geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd binnen het plangebied.

7 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

8 Bijlagen

8.1 Boorlijsten Boorlijst

Boornr	X (m)	Y (m)	maaiveldhoogte (m TAW)	Datum	Type boor	Diameter boor (cm)	Manueel/mechanisch	Diepte boring (cm-mv)	Diepte boring (m TAW)	Landgebruik	Weer
BP1	58900,80	198844,80	43,01	17/11/2021	Edelman	7,0	Manueel	60	42,41	Speelplaats	Droog, zonnig - licht bewolkt
BP2	58868,20	198811,40	42,70	17/11/2021	Geoprobe	3,2	Mechanisch	120	41,50	Speelplaats	Droog, zonnig - licht bewolkt
BP3	58880,70	198855,40	42,86	17/11/2021	Geoprobe	3,2	Mechanisch	120	41,66	Speelplaats	Droog, zonnig - licht bewolkt
BP4	58836,20	198845,70	42,82	17/11/2021	Geoprobe	3,2	Mechanisch	120	41,62	Speelplaats	Droog, zonnig - licht bewolkt
BP5	58863,20	198876,40	42,85	17/11/2021	Geoprobe	3,2	Mechanisch	120	41,65	Speelplaats	Droog, zonnig - licht bewolkt

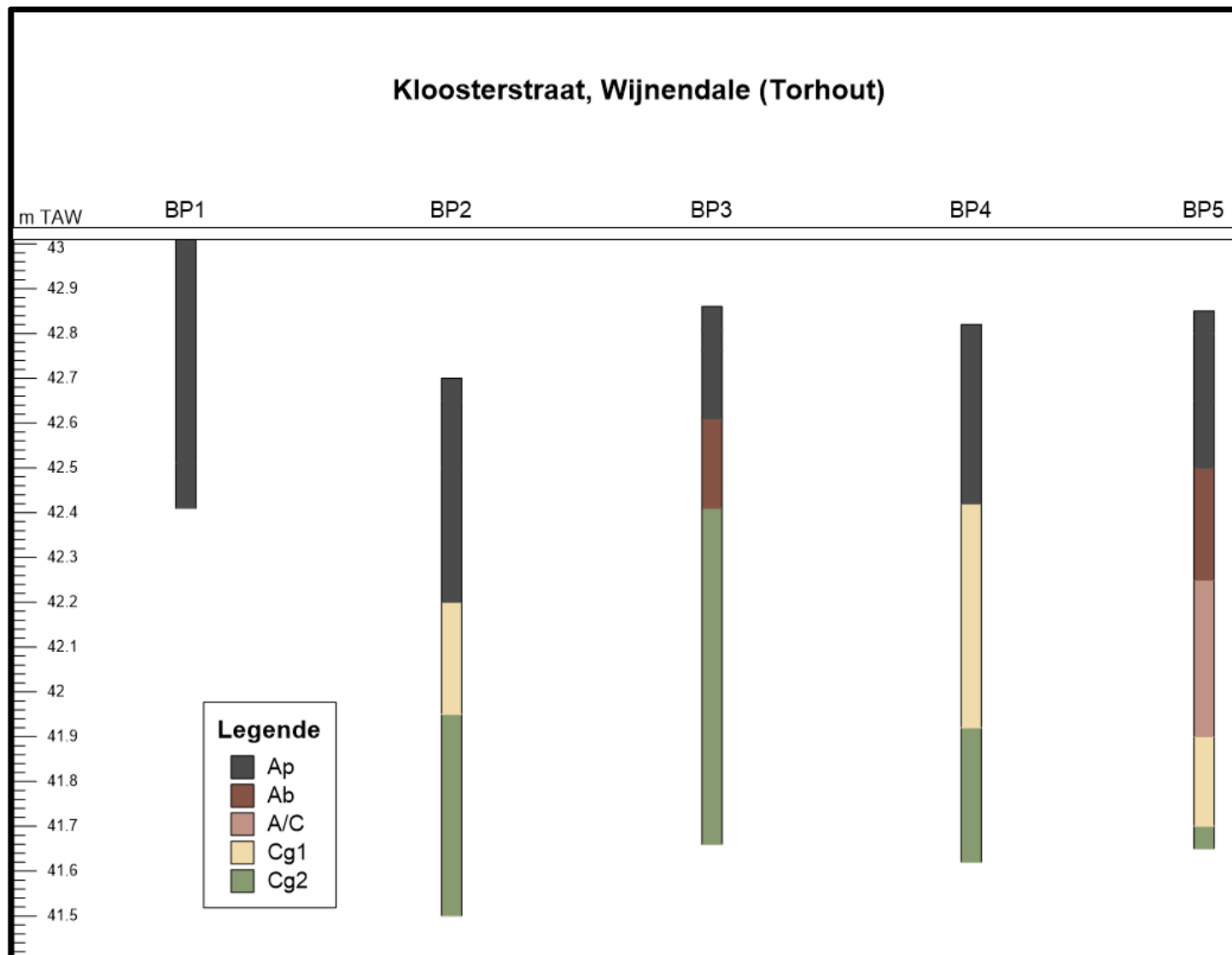
Boor nr	Eenheid nr	Bovengrens (cm-mv)	Ondergrens (cm-mv)	Bovengrens (mTAW)	Ondergrens (mTAW)	Bodemhorizont	Textuur	Textuur omschrijving	Type zand	Type zand omschrijving	kleur (visueel)	Vochtigheid	oxidoreductie-verschijnselen	Overige
BP1	1	0	50	43,01	42,51	Ap	Z	zand	Z3	fijn zand	Donkerbruin	Droog	/	Humeus, puinfragmenten

	2	50	60	42,51	42,41	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Divers	Droog	/	Veel baksteenfragmenten
BP2	1	0	5	42,70	42,65	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Grijs	/	/	Tegel
	2	5	20	42,65	42,50	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Donkergrijs	/	/	Puinlaag
	3	20	50	42,50	42,20	Ap	Z	zand	Z4	matig fijn zand	Groenig	Droog	/	Versmeten moedermateriaal
	4	50	75	42,20	41,95	Cg1	Z	zand	Z3	fijn zand	Beige	Droog	Matige roest	
	5	75	120	41,95	41,50	Cg2	Z	zand	Z3	fijn zand	Groenig	Droog	Matige roest	Veel glauconiet
BP3	1	0	5	42,86	42,81	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Grijs	/	/	Tegel
	2	5	10	42,81	42,76	Ap	Z	zand	Z4	matig fijn zand	Groenig	Droog	/	Opgehoogd moedermateriaal
	3	10	25	42,76	42,61	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Donkergrijs	/	/	Puinlaag
	4	25	45	42,61	42,41	Ab	Z	zand	Z3	fijn zand	Donkerbruin	Droog	/	Originele bouwvoor, humeus
	5	45	120	42,41	41,66	Cg2	Z	zand	Z4	matig fijn zand	Groenig	Droog	Matige roest	Veel glauconiet
BP4	1	0	40	42,82	42,42	Ap	Z	zand	Z3	fijn zand	Donkerbruin	Droog	/	Originele bouwvoor, humeus
	2	40	90	42,42	41,92	Cg1	Z	zand	Z3	fijn zand	Geelbeige	Droog	Matige roest	Humeuze vlekken door bioturbatie
	3	90	120	41,92	41,62	Cg2	Z	zand	Z3	fijn zand	Groenig	Droog	Matige roest	Veel glauconiet
BP5	1	0	5	42,85	42,80	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Grijs	/	/	Tegel
	2	5	20	42,80	42,65	Ap	Z	zand	Z3	fijn zand	Oker en Geelbeige	Droog	Sterke roest	Opgehoogd moedermateriaal
	3	20	35	42,65	42,50	Ap	Nvt	niet van toepassing	Nvt	niet van toepassing	Donkergrijs	/	/	Puinlaag
	4	35	60	42,50	42,25	Ab	Z	zand	Z3	fijn zand	Donkerbruin	Droog	/	Originele bouwvoor, humeus
	5	60	95	42,25	41,90	A/C	Z	zand	Z3	fijn zand	Geelbeige en Donkerbruin	Droog	Lichte roest	Humeuze vlekken door bioturbatie
	6	95	115	41,90	41,70	Cg1	Z	zand	Z3	fijn zand	Geelbeige	Droog	Matige roest	
	7	115	120	41,70	41,65	Cg2	Z	zand	Z3	fijn zand	Groenig	Droog	Matige roest	Veel glauconiet

8.2 Visualisatie van de boorprofielen

8.3 Plannenlijst

Algemeen grondplan, allesporenplan

Profielenplan: schaal 1/20

8.4 Sporenlijst

/

8.5 Vondstenlijst

/

8.6 Monsterlijst

/

8.7 Fotolijst

Soort	Bestand	OPMERKING	PROFIELNUMMER	PUT	VLAK	SPOOR
OV	TOKL-22_P5_V1_637786161869272221.jpeg			5	1	
OV	TOKL-22_P5_V1_637786161857260200.jpeg			5	1	
OV	TOKL-22_P4_V1_637786154710704364.jpeg			4	1	
OV	TOKL-22_P4_V1_637786154700096345.jpeg			4	1	
PR	TOKL-22_P4_PR3_637786152740928341.jpeg		3	4		
PR	TOKL-22_P4_PR3_637786152727668318.jpeg		3	4		
PR	TOKL-22_P4_PR3_637786152714876295.jpeg		3	4		
OV	TOKL-22_P3_V1_637786147723505404.jpeg			3	1	
OV	TOKL-22_P3_V1_637786147709465380.jpeg			3	1	
OV	TOKL-22_P2_V1_637786147028212183.jpeg			2	1	
OV	TOKL-22_P2_V1_637786147007776147.jpeg			2	1	
OV	TOKL-22_P1_V1_637786130038236301.jpeg			1	1	
OV	TOKL-22_P1_V1_637786130024040276.jpeg			1	1	
PR	TOKL-22_P1_PR2_637786128013264298.jpeg		2	1		
PR	TOKL-22_P1_PR2_637786128001408277.jpeg		2	1		
OV	TOKL-22_P1_V1_637786122565872215.jpeg			1	1	
OV	TOKL-22_P1_V1_637786122553080192.jpeg			1	1	
PR	TOKL-22_P1_PR1_637786114123606090.jpeg		1	1		
PR	TOKL-22_P1_PR1_637786114104886057.jpeg		1	1		
SF	TOKL-22_Sfeer_ontoegankelijk_637786110239200642.jpeg	ontoegankelijk				
SF	TOKL-22_Sfeer_ontoegankelijk_637786110227032621.jpeg	ontoegankelijk				
SF	TOKL-22_Sfeer_ontoegankelijk_637786110215176600.jpeg	ontoegankelijk				
WE	TOKL-22_P0_SP0_637786108045261302.jpeg	detc		0	0	0
SF	TOKL-22_Sfeer_Terrein voor aanvang_637786107866952989.jpeg	Terrein voor aanvang				
SF	TOKL-22_Sfeer_Terrein voor aanvang_637786107856500971.jpeg	Terrein voor aanvang				
SF	TOKL-22_Sfeer_Terrein voor aanvang_637786107845736952.jpeg	Terrein voor aanvang				
SF	TOKL-22_Sfeer_Terrein voor aanvang_637786107835596934.jpeg	Terrein voor aanvang				
SF	TOKL-22_Sfeer_Terrein voor aanvang_637786107825612916.jpeg	Terrein voor aanvang				
SF	TOKL-22_Sfeer_Terrein voor aanvang_637786107816096900.jpeg	Terrein voor aanvang				
SF	TOKL-22_Sfeer_Terrein voor aanvang_637786107805176880.jpeg	Terrein voor aanvang				
SF	TOKL-22_Sfeer_Terrein voor aanvang_637786107795192863.jpeg	Terrein voor aanvang				

SF	TOKL-22_Sfeer_Terrein voor aanvang_637786107784740845.jpeg	Terrein voor aanvang			
SF	TOKL-22_Sfeer_Terrein voor aanvang_637786107773508825.jpeg	Terrein voor aanvang			
SF	TOKL-22_Sfeer_Terrein voor aanvang_637786107762900806.jpeg	Terrein voor aanvang			
SF	TOKL-22_Sfeer_Terrein voor aanvang_637786107751200786.jpeg	Terrein voor aanvang			
SF	TOKL-22_Sfeer_TEST_637783543695332986.jpeg	TEST			

8.8 Referentieprofiel 1

Profielnummer	PR1		Hoogte	+18,36 TAW			
Oriëntatie	NO-ZW		Grondwater	niet bereikt			
Datum	24/01/2022		Classificatie	/			
Weer	Bewolkt			Droge zandbodem			
Beschrijving	Bart Bot		Fotonr				
Landgebruik	Afbraak		Plan nr	Zie allesporenkaart			
Vegetatie	/						
Horizont		Diepte (cm)		Methode beschrijving	Ondergrens		
nr	Benaming	begin	eind		bereikt	duidelijkheid	regelmatigheid
H1		0	40	Droog	Ja	Duidelijk	Golvend tot recht
H2	C1	40	70	Droog	Ja	Duidelijk	Golvend
H3	C2	70	90	Droog	ja	Duidelijk	/
Kleur (visueel)	Vochtigheid	Textuur		Andere fenomenen/opmerkingen			
		symbool	beschrijving				
Donkerbruingrijs	Droog	A	zand				
Bruingrijs	Droog	C	zand	Quartair			
Groengrijs	Droog	C	zand	Tertiair			

